

# SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto skupaj naprej . . . K 50—  
pol leta „ „ . . . 25—  
četrt leta „ „ . . . 13—  
na mesec „ „ . . . 4 50

za Nemčijo:

celo leto naprej . . . K 55—  
za Ameriko in vse druge dežele:  
celo leto naprej . . . K 60—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.  
Upravišstvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 35.

Izhaja vsak dan svezter izvenredne nedelje in praznike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vln., dvakrat po 11 vln., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vln., parte in zahvale (enak prostor) 20 vln. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročilo vedno po nakaznici.  
Na samo pisemne naročbe brez denarja se ne moremo nikakor ozirati.  
„Narodna tiskarna“ telefon št. 35.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej . . . K 48— četrt leta „ „ . . . 12—  
pol leta „ „ . . . 24— na mesec „ „ . . . 4—

Posamezna številka velja 30 vinarjev

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v l. nadstr. levo), telefon št. 34.

Dež. posl. dr. Ivan Tavčar:

## Nekoliko pripomb h gospodarskemu programu JDS.

Ustanovni zbor Jugoslovanske demokratske stranke se je ob obilni udeležbi srečno in uspešno končal! Posebna nas veseli, da se je v odsekih tako živahno razpravljalo in da je tudi glavna skupščina potekala ob vzornem zanimanju zaupnikov.

Take skupščine se najlažje primerjajo manevru brodovja, katerega posamezne ladje vozijo sedaj v široki, sedaj v dolgi vrsti. Cash se pripeti napaka, zmene se vrsta in pomešajo se ladje med seboj! Isto je bilo pri našem zborovanju. Tu in tam je morda ena ali druga ladja krenila nekoliko v stran in ravna vrsta se je nekoliko pomešala. Nič ne de! Neizogibno je, da se pri enakih zborovanjih zastopajo tudi nazori, ki kipe bolj iz mladega srca, nego iz ohlajenega premisleka. Pri takih razpravah govori prav rada teorija, dočim stoji izkušnost ali praksa bolj pri strani. Da se v naši novi stranki vsled tega ne roje kakšna napačna mnenja, je treba vse storiti, da se pojmi pravočasno razbistre.

Sprejeli smo v gospodarskem in političnem oziru jako demokratični radikalni program. Čim bo redakcijski odbor načelnik JDS, predelal izročene mu sklepe ter program objavil, se bo pokazalo, da pri vseh odločitvah nismo zgubili trdnosti tal realnosti izpod nog in da nismo sklenili ničesar, kar bi bilo le od danes do jutri, morda le odmev trenutnega razpoloženja, izvirajočega iz časovnih razmer.

Res pa je, da so se v debatah tudi slišali nazori, ki bi mogli tega in onega iskrenega demokrata vznemiriti ter ga zapeljati k napačnemu razpoloženju. Zato hočemo danes napisati nekaj pripomb in pojasnil, ki se nam zdijo potrebna.

Pred vsem zavrnemo tiste, katerim se zdi, da smo na ustanovnem zboru premalo povdarjali razliko med našo in socialno-demokratsko stranko.

Mi smo demokratska stranka. To se pravi: mi smo za popolno enakost vseh slojev našega naroda. Dr. Triller je pravilno izjavil v političnem odseku, da demokracija naše stranke obstoja v tem, da ne pozna nobene nadvlade, najmanj pa nadvlade kakšne manjšine nad večino. Zatorej ne priznavamo nikake nadvlade aristokracije; tudi ne moremo priznati načela, da bi v političnem življenju imela duhovščina kot stan tako nadvlado; istotako ne moremo priznati, da bi imel nadvlado kmečki stan, ker demokratska stranka, ki seveda podpira težnje kmečkega stanu, ne more biti izključno samo agrarna stranka; dalje ne moremo priznati, da bi imel trgovski ali pa uradniški stan nadvlado po mestih, in končno je tudi izključeno, da bi delavstvo, ki v nobeni kulturni državi ne tvori večine prebivalstva, imelo nadvlado nad vsemi drugimi stanovi. Naša demokratska stranka ne priznava nikakršni manjšini nadvlade nad večino, ima pa v nji svoje enakopravno mesto odzakan tako kmet, kakor duhovnik, tako trgovec in uradnik, kakor delavec. Stranka hoče zblížiti vse stane k plodovnemu političnemu delovanju, ne more pa dopuščati, da bi kaka manjšina izvrševala tiranstvo nad večino, in da bi stranka nato tako ključno poginila, kakor so poginili boljševiki na Ruskem!

To, kar velja o posameznih stanovih, velja tudi o zavodih, ki so v rokah posameznih slojev, posebno tudi o gospodarskih zavodih. Demokratska stranka ne odreja niti enemu teh zavodov pravice do obstoja, enako so ji pri srcu vsi in njene težnje obstoje v tem, da ne ustvarja prepira niti med posameznimi sloji prebivalstva, niti med posameznimi gospodarskimi zavodi. Harmonijo hoče doseči povsod, harmonijo v imenu celokupnosti, tako da se bo življenje naroda lahko primerjalo velikemu stroju, ki dela za celokupnost, pri katerem pa ima vsako kolo in tudi vsako kolesce odzakan svojo posebno nalogo, tako da stroj obstane, če vzameš iz njega kolo ali pa tudi najmanjše kolesce. Ta harmonija v političnem in gospodarskem življenju mora biti pravi ideal, pa tudi prvi cilj naše Jugoslovanske demokratske stranke.

Morda se posamezni referenti niso dovolj ozirali na zgoraj omenjeni vzor

in cilj nove naše stranke. To pa bi bilo tem bolj potrebno, ker je je prevladovalo mnenje — ki sicer ni bilo pravilno — da so referenti cenzurirani in da je torej vse, kar so referenti povedali, nekako glas pripravljalnega odbora nove stranke.

Zlasti nekateri referenti so stvar bolj potlačili, nego da bi bili koristili. Kazali so nekako nestrpnost proti slovenskim bankam, katere stoji v težkem boju z enakimi nemškimi zavodi in katere slovenskemu narodu dosedaj niso prav nič škodovali, temveč narobe, le koristile. Docela je bilo n. pr. neopravičeno, da se je eno ljubljanskih bank posadilo na pravcato zatožno klop. Nečemo trditi, da je bilo to v zvezi z okoliščino, da je načelnik pripravljalnega odbora slučajno predsednik dotične banke; mislimo raje, da se je končna sodba, da vodstvo te banke ne stoji na višku svoje naloge, izrekla na podlagi osebnih okoliščin, za katere se politični shodi ne smejo brigati. Nikakor ne stojimo na stališču, da bi se ne takih in enakih shodih ne smelo kritikovati finančnih vodov; ker pa smo za enakomerne pravice in enakomerno bremena, moramo za tak slučaj zahtevati, da se tem zavodom da prilika, zagovarjati se, kakor je taka prilika dana vsakemu hudodelcu, ki sedi pred krvavim sodnikom! So pa pri bančnem poslovanju gotove stvari, ki komaj spadajo pod kompetenco političnega shoda. Vodstvo takega denarnega zavoda mora živeti neprestano v zavesti, da ima upravljati denar, ki ni njegova last, in da ima torej vsikdar postopati s tisto previdnostjo, kakor je predpisana v postavi. Politika stranka n. pr. gotovo ni upravičena predpisati temu ali drugemu denarnemu zavodu, da naj se fuzionira. Istotako ni politično vprašanje, komu naj daje banka kredit, ker velja zanjo zakon, da ga sme dajati na postavne sigurnosti in ne na gotova politična prepričanja.

Tudi referat o zadružništvu je bil morda preveč potlačen. Ne trdimo, da so zadružni in bančni interesi v edno v najlepšem skladu, menimo pa, da vojne med tema dvema oblikama naše gospodarske organizacije ni baš treba. Zlasti pa bi bile lahko izostale razne inkriminacije iz za preteklosti, ki nas na prvem shodu Jugoslovanske demokratske stranke niso prav nič zanimale. Čuli smo o »pijavkah« in čuli smo o voditeljih, ki so zadružništvo sovražili, ga sovražijo takorekoč še danes; čuli smo tolažbo, da so voditelji danes še pri življenju, jutri jih pa že več ni — torej same igle in iglice, ki so bile namenjene — ali hoče ali nehoče, tega nočemo raziskavati — koži človeka, ki je sedel pod odrom gospoda porevalca.

Te pripombe so po našem mnenju zgolj postranskega pomena in tičejo se nedostatkov, ki spadajo le bolj na polje, ki mu Nemec uljudno pravi »Entgegensungen«, da bo Jugoslovanska demokratska stranka v bodoče z enako in pravično ljubeznijo objemala tako zadružništvo, kakor bančne zavode, ker oboje lahko eno tuj drugemu obstaja in je oboje za uspešen razvitek jugoslovanske gospodarskega neobhodno potrebno. Take zmore torej ne morejo škodovati stvari sami, vzbujajo pa vendar pri posameznikih neprijetne vtiske. Zatorej je čisto vtemeljena prošnja, da bi se na bodočih shodih ne ponavljale več.

Naj končno spregovorimo še o stvari, ki je nekateri somišljeniki vznemirila, ker se je v debati od ene strani stavil predlog, ki izgleda na prvi hip nekako boljševski. Nekateri so menili, da hoče ta predlog, naj se JDS, izreče za odpravo privatne lastnine in so se čudili, da ni bil a limine odklonjen, temveč izročen izvrševalnemu odboru v nadaljnjo razpravljanje. Predvsem je pomniti, da se je formalno postopalo z vsemi predlogi enako — nobeden ni bil definitivno odklonjen, temveč so bili vsi odkazani kot gradivo izvrševalnemu odboru. Sicer pa moramo reči, da je ta predlog v besedah sicer jako radikalen (červano nikakor ni »boljševski«) v stvari precej krotak.

Toda to ni glavno. Glavno je, kaj razume JDS, pod nacionaliziranjem premoženja? Ali menimo odpraviti privatno last ter premoženje »podržaviti«? Se li hočemo držati Proudhona ali morda Ljenuina in Trockega? Hočemo li posnemati ruske konfiskacije poljske zemlje, ali obnoviti stare čase, ko so Sulla, Mark Anton in poznejši njihovi posnemovalci zasegali zemljišča političnih svojih nasprotnikov? Ne, vsega tega naša stranka noče. Ona pa pravi, da moramo smoteno in dosledno stre-

meti za tem, da postanejo najvažnejša gospodarska sredstva v naši domovini naša narodna last, last našega človeka, da ne bo naš narod le predmet izkoriščevanja za druge. »Nacionaliziranje premoženja« je torej v tem zmislu povsem legalen cilj našega gospodarskega stremjenja, je predpogoj paše gospodarske osamosvojitve, je na gospodarsko polje prenešen izrek: Na svoji zemlji svoj gospod. V tem zmislu smo n. pr. sprejeli v svoj program odpravo fidejkomisov. To se pravi, mi hočemo, da se ti fidejkomisi legalnim potom odkupijo in zemlja, ki s tem prosti postane, proti primerni odškodnini prepušči našemu kmetu. Ta vzgled naj bo dokaz, da nikakor ne zahtevamo »odprave privatne lastnine«.

Boj za gospodarsko osamosvojitve našega naroda je eden naših najtežjih problemov. Približali se bomo končni rešitvi le z dobro premišljenim, previdnim in prevladnim delom. Menimo, da tvori novi program Jugoslovanske demokratske stranke dobro podlago za tako delo in za to je potrebno, da smo si o njega dalekosežnosti povsem na jasnem.

## Obrekovalci na delu.

C. kr. korespondenčni urad, ki z veliko vneto razširja vsako vest, naperjeno proti našemu narodnemu gibanju, pa z ravno tako vneto bojkotira vsako resnično poročilo o političnih dogodkih na jugu, je javil 6. t. m. z Dunaja:

Danes je prišel k ministrskemu predsedniku vitezju Seidlerju načelnik zveze nemškonacionalnih strank poslanec dr. Waldner, da ga opozori na pojave, ki so se pokazali pri nedavnem ustanovnem zborovanju Jugoslovanske demokratske stranke v Ljubljani. Ministrski predsednik je odgovoril, da mu ni bilo znano, da se namerava vršiti tako zborovanje in da tudi notranji minister, ki ga je vprašal, ni ničesar vedel. Kranjsko deželno predsedstvo, ki je bilo pozvano, da o tem poroča, je zaenkrat javilo, da politična oblast prireditve radi tega ni prepovedala, ker je bilo zborovanje omejeno na povabilne goste (po § 2). Deželnemu predsedstvu je bilo naročeno, da čimprej poda natančno poročilo.

Gospod Seidler kot eksekutor nemško-nacionalnih ovaduhov! Ministrskemu predsedniku očitno še ne zadostuje, da so pri nas vsi javni shodi prepovedani, da so ljudstvu zamašena usta, da niti izvoljeni poslanci ne smejo svojim volilecem polagati računov o svojem delovanju, zatrl bi rad najbrž z oboroženo silo tudi vsak sestanek, ki je omejen na povabilne goste in se torej vrši takorekoč z izključnim javnosti. Vse to, ker Nemci tako želijo. Jutri bodo morda prišli gg. Waldner in Teufel k svojem vitezju ter se bodo pritožili, zakaj se sme v Ljubljani vršiti Matični koncert in pojutrišnjem bodo zahtevali, da se zapre obnovljeno slovensko gledališče.

Mi se ne čudimo ničesar in se ne razburjamo nad nobeno nasilnostjo in nobenim zakonolomstvom proti našemu narodu. Napram nesramnemu obrekovalstvu, da so se pokazali pri ustanovnem zboru »razni pojavi«, s čemer namigujejo nemški obrekovalci, da se je na shodu pripetilo bogve kakšno veleizdajstvo, konstatiramo enostavno, da se je ustanovni zbor vršil strogo v okviru izdanih oblastvenih odredb, da se je na njem govorilo izključno o predmetih vsej javnosti in torej tudi c. kr. policiji znanega dnevnega reda, da so imeli c. kr. politične oblasti svobodno dostop in so lahko od prve do zadnje besede slišale vse, kar se je govorilo ter bi bile proti »raznim pojavom«, če bi se bili res pokazali, gotovo na mestu z vso ostro nastopile in da so končno vsi sklepi ustanovnega zbora JDS, bili objavljeni, ne da bi bil cenzor ali državni pravdnik imel dobrodošlo priliko le enega konfiscirati radi vsebine, ki bi ne bila v popolnem skladu z obstoječimi zakoni. Gospod Waldner in tovariši so torej enostavno obrekovali in žalostni vitez nima dovolj moralčnega poguma, da bi gospode zavrnili, naj posvečajo svojo skrb rajše dogdom na svojih javnih Volkstagh, nego da se brigajo za notranje narodnopolitične zadeve drugih narodov ter izvršujejo službo, za katero je nastavljena in plačana c. kr. politična policija.

## Novi udarci Seidlerjeve vlade proti Jugoslovonom?

Dunaj, 6. julija.

Na Dunaju se zadnji čas zopet vršijo živahni pomenki radi jugoslovanskega gibanja. Nemci in vlada se pripravljajo na nove udarce, ker vedo, da bo v državnem zboru jugoslovansko vprašanje zopet igralo veliko vlogo. Vlada bi silno rada dobila v roke sredstev in »dokazov«, da jugoslovansko gibanje ni narodno gibanje, temveč da je jugoslovanski program takorekoč le velika beseda nekaterih radikalnih ali zaslepljenih voditeljev. Zato zbira gospod Seidler sedaj »materijal« za nekako politično-diplomatično protiofenzivo proti jugoslovanskemu gibanju in se trudi na vse načine, da bi mogel reči: ogromna večina ljudstva ne mara nič vedeti o načrtih za jugoslovansko državo, je zadovoljna s sedanjimi razmerami in se bo prav lahko zadovoljila s tem, kar ji da dunajska in budimpeštanska sebična modrost.

Te priprave se vršijo v sporazumu med dunajsko in madžarsko vlado in baje se vrši med Madžari in Nemci v zadnjem času prav živahna »izmenjava misli«. V okvir teh priprav spada tudi akcija grofa Barba in drja Lampeta v kranjskem deželnem odboru. Iz povsem zanesljivega vira vem, da je ta akcija dogovorjena in da njen glavni namen ni ničesar drugega nego to, kar je slovensko narodno časopisje že od vsega začetka trdilo: uničiti ogromni uspeh plebiscita za majniško deklaracijo. Dr. Susteršič se nahaja sicer na političnih počitnicah v Gasteinu, kar ga pa ne ovira, da ne bi prevzel generalno zastopstvo nemško - madžarskih naklepov za slovenske dežele. Dr. Susteršič je z vlado v stalnem stiku, on dobiva na Dunaju navodila, izdeluje načrte ter jih pošilja svojim ljudem v Ljubljano, ki jih tu skušajo provesti z nasiljem in terorizmom. Zadnjih priprav se Susteršič osebno udeležuje. Ze nekaj dni se mudi na Dunaju in dne 3. julija je imel z ministrskim predsednikom Seidlerjem dolgo konferenco, kako voditi nadaljnjo akcijo, ki je bila dosežak tako malo uspešna.

Znano je, da so bili vsi narodni slovenski in hrvaški listi za vojaštvo prepovedani, kar se pa ni zgodilo očitno in izrečno, temveč na ta način, da se jih na glavni vojni pošti enostavno zažiga. S takimi in enakimi »odredbami« hočejo dunajski krogi čim najbolj otežiti razširjanje narodnega tiska in n. pr. na Slovenskem omogočiti, da bodo imeli listi la »Resnica« in »Novice« kar najbolj »gladko pot«. Pri tem se špekulira zlasti na to, da bo slovenski vojak polagoma posegal po Susteršičevih protinarodnih listih, ako noče ostati brez zveze z domovino. Podobni načrti se kujejo za Hrvaško.

Kot vneti pomagači se oglašajo seveda tudi nemški politiki, ki z vneto opravljajo posel obrekovalcev in denunciantov. Dogodki zadnjih dni

so Nemce sicer nekoliko poparili, toda korajzja jim zopet raste. Iz pozitivnega vira vem, da kroži v dunajskih najvišjih krogih vsepolno izmišljenih in naravnost gorostasnih vesti o dogodkih in pojavih v naših krajih, ki se niso nikdar pripetili in so gole izmišljotine. Nobena stvar se pri nas ne more izvršiti, ne da bi jo gotovi vsenemški ljudje ne zlorabili proti nam in kakor sem izvedel, pripravljajo Nemci celo interpelacijo o ustanovitvi JDS., češ, da so se pri tej priliki godile državne nevarne stvari! (Kakor poroča korespondenčni urad, so Nemci med tem res že intervenirali pri Seidlerju radi JDS. Op. ur.) »Informacije« gredo iz Ljubljane (kdo jih daje, o tem bomo že govorili) na Dunaj in so tu dobrodošle »resnice«.

S pomočjo Nemcev in Susteršiča se torej vitez Seidler pripravlja na nov boj proti deklaracijski politiki. Morda smemo reči, da bo v tem boju klaverno podlegel.

## JUGOSLOVANSKI KLUB.

Dunaj, 7. julija. Jugoslovanski klub je sklican na ponedeljek 15. t. m. k plenarni seji, pred katero se vrši seja klubove parlamentarne komisije. Isti dan se sestrne svojčas izvoljeni skupni češko-jugoslovanski akcijski odbor.

## Žarek iz Dalmacije.

Iz Dalmacije prihaja veselo poročilo. Tam so se združile vse stranke v enotno bojno organizacijo za svobodo in neodvisnost slovensko - hrvaškorskega naroda. Izbrali so poseben odbor, v katerega so bili poklicani najodličnejši narodni možje, katerih imena nam jamčijo, da bo započeto delo krepko napredovalo. Koncentracija narodnih sil v Dalmaciji bo dala stremljenjem slovenskih strank novega podžiga, naravnost vzgledno in z neodoljivo vzpodbudo pa bo morala učinkovati na razmere na Hrvaškem, kjer se srečava narodna koncentracija s tolikimi strankarskimi predskodki in težkočami. Če je v Dalmaciji bilo mogoče, da so se k skupnemu delovanju za narodni ideal odločili pristaši tako izrazito historično narodnega programa kakor je starčevičanski s skupinami, katerim je idejno najbližja hrvaško-srbska koalicija, če so se tam k skupnemu delu iskreno zvezali najradikalnejši naprednjaki z odločnimi klerikalci, je to dokaz, da je na Hrvaškem samem treba le trdne volje in nekoliko strankarskega samozatajevanja, pa bo de tudi tam koncentracija narodnih sil omogočena.

Dalmatinski vzgled kaže, tudi našim rotakom v Bosni, kjer so strankarske razmere dalmatinskim podobne, najboljšo metodo, kako ujediniti v Bosni vse, kar čuti iskreno jugoslovansko.

Pri nas se nahajamo neposredno pred ustanovitvijo Narodnega sveta, v Dalmaciji je Narodno viče z dnem 2. t. m. že izbrano, npanje je upravičeno, da bo skoraj sledila Bosna. Prepričani smo, da bo Banovina, odnana od vseh strani od organizirane narodne volje, kot naravni center našega narodnega gibanja pravočasno spoznala svojo veliko narodno dolžnost in sledila krasnemu vzgledu svoje rodjene brače.

Koncentracija naših narodnih sil je na pohodu.

Split, 8. julija.

Včeraj se je vršil v Karamonovi dvorani po štirih letih prvi dalmatinski narodni zbor, na katerega so prispeli zastopniki naroda vseh strank iz vseh dalmatinskih okrajev. Zboru je predsedoval dr. Gajo Bulat, ki je poudarjal, da so se zbrali zastopniki naroda, da na eni strani spregovorijo o strahovitih gospodarskem položaju dežele, na drugi strani pa se posvetujejo, kako naj Dalmacija se udeleži dela za ujedinenje in svobodo našega troimenega naroda.

V živahni razpravi o gospodarskem položaju so bile sprejete primerne resolucije in je bil izbran poseben gospodarski odbor, katerega naloga bo vso pažnjo posvečati prehranjevalnim razmeram v deželi.

Nato je prišla razprava o političnih vprašanjih.

Predsednik dr. Bulat izreče mnenje, da bi bilo dobro, ko bi se s sklepom sankcionirala ona narodna misel, ki jo danes delimo vsi, to je, da se vsi združimo v delu za ujedinenje in svobodo našega edinstvenega troimenega naroda.

Dr. P. Grisogono razloži natančneje današnji politični položaj. Obžaluje, da smo mi Jugoslavi med vsemi narodi najmanj organizirani in pripravljeni za reševanje našega nacionalnega problema. Nasprotno so pa Čehi izborni organizirani. Oni vedo, kaj hočejo in med njimi nima nihče niti sumnje o realizaciji končnih idealov. Tudi Poljaki, čeprav razbiti v stranke, so v skupnih zadevah edini. Samo mi nimamo niti organizacije, niti formuliranega enega edinstvenega narodnega programa. Skrajni čas je, da se to zgodi. Prva pa je pozvana Dalmacija, ki je že doslej v velikih narodnih pokretih prevzemala iniciativo. Treba je, da storimo to, kar je narod sam instinktivno storil. Treba je, da porušimo vse pregraje in da se združimo v enem cilju: da edinstveni narod Hrvatov, Srbov in Slovencev dobi svojo neodvisno državo. Obžalovati je zadnje pojave v Banovini, kjer zopet prevladuje strankarska strast. Treba je ta požar vdušiti še za časa, posebno še z ozrom na zunanji položaj. Stati utegnemo pred vprašanjem miru pre, nego se nadejamo. Bilo bi pa fatalno za nas, ako bi nas diplomatska pogajanja zatekla nepravilne. Zato moramo formulirati svoj edinstveni nacionalni program. Požurimo se, da nadomestimo čas, ki smo ga doslej izgubili. Ko smo že ene misli, bodimo tudi eno telo, ena vojska.

Nato je bila z navdušenjem in soglasno sprejeta ta - le

## RESOLUCIJA:

Hrvatje in Srbi iz vseh krajev Dalmacije, pristaši vseh dalmatinskih predvornih strank, na sestanku v Splitu dne 2. julija 1918 enodušno izjavljajo, da se vjemajo v teh - le vodilnih mislih:



1. Nevarnost zgodovinskega časa, ki ga preživljamo, skupnost pretrpljenih prognoz in nesreče, vsem znane nankane naših narodnih sovraženikov, napenjene naravnost proti našemu narodnemu obstanku, so že zbrisale vse stranke in njih razlike in duševno zedinile vseskojno prebivalstvo Dalmacije v enaj politični misli in enaj političnem cilju: etniško edinstveni narod Srbov, Hrvatov, Slovencev, ima neoporečno pravico in dolžnost, da ustanovi svojo edinstveno, neodvisno državo.

Zato pa smatramo za nujno edinstveno politično delo vsega dalmatinskega ljudstva, dokler ne bo dosežena ali vsaj zagotovljena dosega tega vrhovnega narodnega cilja, vsako cepljenje narodnih sil zaradi vprašanih druge vrste, ali vprašanih, ki danes niso aktualna, smatramo za škodljivo naši narodni stvari.

2. Izvoli se uprava Narodne organizacije v Dalmaciji, Srbov, Hrvatov in Slovencev, obstoječa iz 16 članov, katero število se po potrebi lahko poveča s kooptacijo. Ta uprava bo vodila akcijo v Dalmaciji v smislu teh načel ter bo sodelovala ali v potrebi osnovala identično ali analogno akcijo za združevanje neodvisnih narodnih elementov v drugih naših krajih in bo v to svrhu odredila delegate Dalmacije za eventualni občni Narodni svet Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V politični odbor so bili nato izvoljeni: don Ante Anić, dr. Roko Arneri, pop Jovo Bučin, dr. Gajo Bulat, dr. Uroš Desnica, dr. Ante Drinković, Juraj Duboković, dr. Ante Franić, Ivo de Grisogono, dr. Ivo Krstelj, dr. Jerko Machiedo, dr. Ivan Majstrovic, Milan Marušić, Dušan Mikić, Pavlo Roca, p. Roko dr. Vuković.

Dr. Majstrovic globoko obžaluje oživljenje strankarskih borb v Banovini. Dalmacija je pozvana, da legitimirana, da daje svete. Dalmacija je leta 1903, pomagala vreti Kluenu, leta 1905, pa z reško resolucijo kluenuščino. Bratje v Banovini naj nam ne zamirijo dobrega sveta. (Odobranje.)

Dr. Drinković pripominja, da razmer v Banovini ni jemati preveč tragično. V vseh vrstah tamkaj je dobrih ljudi, ki mislijo in delajo kakor mi.

Dr. Stanko Banić opozarja na konkretno narodno držanje skupine mlajšega svečenstva okoli »Novina«. Želi, da bi tudi ta skupina bila zastopana v odboru.

Dr. P. Grisogono odgovarja Banu, da bo odbor, ki mu je priznana pravica kooptacije, rad pozdravil v svojih vrstah tudi zastopnike skupine okoli »Novina«. Naš narod je složen. Pozna samo dva tabora. V enem so narodni, v drugem protinacionalni ljudje. Sledimo narodu! (Burno odobravanje.)

Dr. Krstelj: Ne ozirajte se nazaj, kakor Lotova žena. Ona je okamenela. Okameneli boste tudi vi v času, ako se okrenejo proti tem in temini in ne boste videli Solica, ki sije našemu narodu. (Trajno in navdušeno odobravanje.) Bodimo ljudje! En narod, ena ideja, en program, en cilj! Kar je gnilo in trilo, treba odsekati. (Odobranje.) Zaključuje: Mi smo danes kar en človek — mi smo en narod, ena nezavisna država.

Posl. dr. Sesardić: Vsi smo za složno, edinstveno delo. (Odobranje.)

Predsednik vpraša še enkrat, ali se sprejme resolucija. Vsi do zadnjega dvignejo roke. Po dvorani zaori ogromen plisk.

Z vzklikom »Živela Jugoslavija!« se je zaključil ta znameniti shod, ki odpira novo periodo našega narodnega življenja: periodo očistjenja in sloge vseh čestitih narodnih elementov in boju za boljšo in srečnejšo bodočnost edinstvenega naroda Hrvatov, Srbov in Slovencev.

## Po praških slavnostih in majniški manifestaciji v Trstu.

(Od našega dopisnika.)

Debata, ki se je razvila v tržaških listih »Edinosti« in »Lavoratore« vsled praških slavnosti in majniške manifestacije v Trstu, se pridno nadaljuje. Ne preteče skoro dan, da ne bi prinesla omenjena lista kak članek o tej zadevi. Tumovljiva »Lavoratoru« je izzvala celo ploho članov: tri čanke izpod peresa dr. Rybafa v »Edinosti« in članke Golouha, Puecherja in Tuntarja v »Lavoratoru« s sledečo dolgo serijo nadaljnjih polemičnih spisov v obeh listih in precej plitvega članka v ljubljanskem »Napreju«.

Polemika je pravzaprav dvojna: polemizirajo se na eni strani o pripadnosti Trsta k Jugoslaviji ali, kar je isto, o sporazumu med Italijani in Jugoslovani, na drugi strani pa o udeležbi pri praških slavnostih ali o taktiki socialnodemokratske stranke in njenem sodelovanju z meščanskimi (nacionalističnimi) strankami.

Dr. Tuma je pisal v svojem članku: »Osvoboditev narodov pride z osvoboditvijo človeštva«. Gotovo hoče Tuma, da se pripravijo socialisti za novo internacionalno, da bi se strnile ljudske vrste za osvoboditev, in misli pod to osvoboditvijo politično, socialno in gospodarsko osvoboditev. Ali to ni delo ene stranke, temveč raznih strank, to so najrazličnejši boji, to so spremembe na vseh poljih. Zato ga vpraša tudi popolnoma upravičeno Golouh v »Lavoratoru«: »Ti boji se že vršijo, te spremembe postajajo zrele, kaj naj storimo pri tem mi (socialisti)? Sedaj ne moremo govoriti ljudskim masam o socializmu — osvoboditvi... sedaj, ko se razne socialistične frakcije na Nemškem in na Francoskem oddaljujejo od internacionalne«. Golouh pa odgovarja tudi na Tumovo očitanje, da so naše aspiracije po svobodi in delo nacionalističnega ruvanja z vprašanjem: »Ali se je zedinila Italija le za to, ker sta to hotela liberalce Cavour in revolucionar Mazzini, in ne zato, ker je to

hotel narod sam, ki je videl v vstajenju narodov prvi pogoj svojega napredka?

Narod, ki je postal svoboden po lastni volji in po lastnem boju, bo tudi za socialen boj aktivnejša sila, kakor suženjski narod brez zavesti svoje narodnostne individualnosti. Pri nas je sedaj vsa jugoslovanska socialistična stranka, vstevši tudi dr. Tuma, če se ne motim, za bistvo majniške deklaracije, t. j. za združitev Jugoslovancov v demokratično državo. In če proglašamo to danes na svojih shodih, v svojih listih, zakaj ne bi smeli tega poudarjati tudi na shodih, sklicanih od drugih strank? In v drugem članku, v odgovor glavnemu uredniku »Lavoratora«, Passigliju nadaljuje: »Da ni moja Jugoslavija ista, kakor ona mojih nasprotnikov, tega ni bilo treba reči meni, ki sem naglašal že v prejšnjem članku, da so v zgodovinskih momentih, ko združuje ista zahteva na isti poti razne stranke, dasi jih vodijo do realizacije te zahteve različne, morda celo diametralno nasprotno aspiracije. Brezdomno pa mora jugoslovanska socialistična stranka, ako resnično želi, da doseže jugoslovanski narod pravice, ki mu gredo, in ko vidi, da ona sama tega ne bi mogla doseči, ponuditi svoje sodelovanje zlasti sedaj v času zatiranja vseh narodno čutečih, vsem onim, ki delajo za osvoboditev svojega naroda.«

In kar je govoril Golouh za jugoslovansko soc. stranko, ponavlja s primernimi spremembami seveda dr. Puecher za italijansko soc. stranko. Z veseljem vidi, da se razvija zaželjena in potrebna debata o »Pragici«. Vprašanje udeležbe pri praških slavnostih ima zanj dvojen pomen: prvi kakšna naj bo po mnenju socialistov rešitev narodnostnega problema avstro-ogrske monarhije in drugi, kakšna naj bo taktika v dosego te rešitve. Zanj so se vedno praške slavnosti manifestacije tlačenih narodov za lastno narodnostno emancipacijo na podlagi samoodločbe narodov in teh slavnosti se seveda Nemci niso mogli udeležiti.

Proti Puecherju in za Tuma pa sta nastopila glavni uredniki Passigli in Tuntar. Nacin njih polemike spominja na starega tržaškega »Piccola«. Nagradnjenie par citatov, efektivnih stavkov in celo psokv, prave vsebine pa nobene. Dr. Korošcu očita, da je hotel in celo praznočil vojno: praške slavnosti so podajale vojno... Narodni dom je sedež »krumirjeve...« in tržaški liberalni magistrat je znižal celo kupcinarjem ceno pri plinu, ne pa italijanski socialistom. Njim v odgovor citira dr. Puecher samo besedilo odgovora cesarja Viljema Hindenburga: »Vstop Anglije v vojno je bil začetek svetovne vojne, vojne za dva svetovna naroda, za prusko — nemško-germanski ali za angleški. Torej ne za Jugoslavijo ali kraljevstvo Sv. Vavclava, ali za Trst, južni Tirol ali kar si še bode.« Tuntar in Passigli zastopata Tumov nauk: zmaga proletariata nad meščanstvom je istočasno tudi znamenje osvoboditve vseh tlačenih narodov. Vsa leta vojne, vse te izkušnje so šle mimo njih brez sledu, ničesar se niso naučili. Razvijali so v »Lavoratoru« razne socializistične programe in načrte, dajali pouk v socializmu celo soc. voditeljem Golouhu in Puecherju, imeli smo, kakor piše italijanski nacionalist v »Edinosti«, lekcijsko politično kemijo o praških manifestacijah. Zanje ni nobene nemške nacionalistične nevarnosti. Pozabili so na nemške ljudske, meščanske in srednje šole, ki raznarodujejo že skozi 50 let našo mladino, prevarano po svoji nevednosti in po kratkovidnosti staršev. Kaj briga njih nemška navtična šola. V Kanianaru, v Istri, kjer bivajo samo Italijani in Hrvatje, so ti dobri nemški prijatelji ustanovili nemško šolo, ki ima štiri učence in dva učitelja. Oni so ustanovili v Opatiji, hrvaški deželi, nemško gimnazijo. Za »Lavoratora« ni nemške nevarnosti in za dokaz svojega mnemja objavlja »Lavoratore« točen, da preložen prevod oficijelnega nemškega poročila o bodočnosti nemške navtične šole v Trstu. Ta prevod bo ostal večer spomin iskrenega italijanstva »Lavoratoru«. Prišel bo dan, ko bodo Italijani Trsta se ustavljali pred tem spomenikom in se povpraševali: Ma quella gente era bacata o pagata? (Ali so bili ti ljudje pijani ali podkupljeni?)

Tako sodijo Italijani o lavoratorovcih, mi, Jugoslovani in sicer tudi jugoslovanski socialisti, pa moramo odrediti vsem Pittonijem, Puecherjem, Passiglijem in Tuntarjem pravico govoriti o nas in o naši Jugoslaviji. Sami pripoznavajo, da ne morejo slediti našemu razvoju, ker ne poznajo jezika; edini vir za poročila o nas, njih sosedih, so jim — dunajski listi.

Tudi drugi del debate, t. j. pripadnosti Trsta, se je kolikorotniko razvil in dobil konkretnjšo obliko. Dr. Rybaf odgovarja dr. Tumi, ki je napravil v svojem članku globoko poklone laškemu značaju mesta tržaškega, in navaja pri tem citate iz znane knjižice »Jugoslovanska ideja in Slovenci«, ki jo je spisal leta 1907. isti dr. Tuma. V nadaljnjih dveh člankih pa opisuje dr. Rybaf razvoj in napredek tržaških Slovencev in s tem spojene boje in težave. Dosegli smo največje uspehe. »Da smo dosegli take uspehe, da smo se mogli, skoraj neopaženo krepiti, je pripisati v prvi vrsti slogi, ki je vladala med nami. Bili so tudi pri nas poskusi, da se kranjski in goriški razdor zanese med nas, opetovani in nevarni poskusi. Vztrajali smo kljub skušnjavam in žuganjem in danes gledamo z zadoščenjem, kako se je vsa Slovenija združila v eni veliki in lepi ideji, pustišči na strani dr. Sustersiča in — Tebe (dr. Tuma).«

Tuma je vedno razvil dalekosežne programe, pisal »filozofične« razprave, ali izvedel jih ni nikdar. Zato mu kliče

tudi sedaj dr. Rybaf: »Čakaj Ti le na novo internacionalno, kakor čakajo J. razumelci še vedno na Odršenika: mi pa se ravnamo po Tvojih nekdanjih besedah: le v samopomoči in v samozavesti je spas jugoslovanskih plemen!« Le v lastnem delu se dobi moč za vzdrževanje in za napredek.

Dr. Wilfan pa je za »Lavoratore« še vedno personificirana inkorporacija Trsta v bodočo Jugoslavijo. Zato vodi tudi on vso debato proti »Lavoratoru«. Pri tem pa se je razvila tudi precej obširna in morda manj plodovita filološka polemika: vzrok je v netočnem poročilu »Edinosti« in še manj točnem prevodu tega poročila v »Lavoratoru«. Rezultat dosedanje debate bi bil: Wilfan poudarja še enkrat, daje proglašal kot našo zahtevo, da naj Trst vssem vzhodnimjadranskim obrežjem od soške ravnin naprej pripade Jugoslaviji, in da hočemo svoje zahteve uresničiti potom sporazuma. »Trst ni izključno, pač po večini, a ne pretežno italijanski, je od Rojana do Škandnja, v najožjem kolobariju, obvladan od slovenske zemlje, da, z vsem novim, večim delom zgrajen na slovenskih tleh, in je v zadnjih narodnostnih nalogah od konca 18. stoletja sem ne več naslednik srednjeveškega municipija, nego proizvod zunanjih vplivov, a predvsem, kar se razvija zadnjih desetletij tiče, proizvod sistematične, v tršačim nasilne asimilacije slovenskega življa.« »Lavoratore« pa se noče jasno izraziti in točno določiti meje: Za Puecherja so n. pr. jezikovno italijanski Trst, furlanski obal od Tržica dol (menda proti zapadu, opomin dr. Wilfana), in zapadna istrska obal. Tuntar pa pravi: »Usoda je hotela, da od Tržica proti jugu bivata v tem ozemlju, vstevši Trst, dva naroda, sedaj tako zmešana in urasla drug v drugga, da je »nacionalistična«, t. j. izključno »mejnja« rešitev konfliktov, ki lu ločijo, nemogoča, ako se noče, da eden prevladuje drugega. In o Istri noče niti govoriti, kjer bi bila ločitev italijanskega ozemlja od slovenskega podobna rešitvi problema krožne kvadrature. Rešitev ne more torej biti ne po receptu Italijanov in ne po onem dr. Wilfana. »Izmišljati si in izvesti višjo obliko prostosti, medsebojnega življenja in tolerance: to je zgodovinska — narodna in socialna — naloga italijanskega in slovenskega proletariata tih dežel...«

V vzvišeni obliki, v obliki basni pa je slavil to idejo skupnosti Italijanov in Jugoslovancov v »Edinosti« italijanski publicist pod psevdonimom »Trilussa«. Basen ima naslov »Volk in ovce«. Ovce dveh različnih plemen so živele mirno na obširnem pasniku. Čuvali so jih dobri pastirji. Ko na so pastirji umrli, je ovcam vsilila lisica volka za gospodarja. Ali kmalu jih je znala pregovoriti: cno plemo je začelo sovražiti drugo. Skoro dan za dnem je zmanjkalo kako jagnje. Lisica in volk sta se debelila. Nekega dne pa sklene volk zvezco z nekimi mesarji. Hotel je oslabiti čredo s tem, da bi izločil močnejše, zato, da bi lažje obvladal šibkejše. Dobrim ovcam pa so se odprle oči, pozabile so stare spore in so se pobrale. To pa je razjezilo volka in zavpil je: izdajalstvo. Sledi se apokrifna na neki tržaški listi. Za »Lavoratore« pa je bil glavni volk dr. Wilfan. Ali sedaj je zanje stvar še hušja: Na ustanovnem zborovanju JDS, v Ljubljani je govoril tudi inž. Para kot zastopnik Čehov: »Mi Čehi silimo v Trst, ki bo postalo naše glavno pristanišče, veliko jugoslovansko pristanišče...« Za slovenskimi nacionalisti tudi češki. Italijanski Trst je torej v nevarnosti. Nevarnost se je prikazala v bližnji Ljubljani, poročilo o nevarnosti pa je dobil »Lavoratore« z Dunaja...

## Vesel glas iz hrvaškega sabora.

V seji hrvaškega sabora 4. t. m. je govoril v indelmitni debati tudi poslanec dr. Dušan Popović, eden izmed prakov hrvaške — srbske koalicije. Njegova izjava o jugoslovanskem vprašanju so veljavna, zato jih objavljamo v obširnejšem izrečku. Na usta dr. Popovića se je hrvaško-srbska koalicija prvič v hrvaškem saboru izjavila za ujediničenje Slovencev, Hrvatov in Srbov ter poudarila mednarodni značaj našega jugoslovanskega vprašanja. Posebno pomembno je tudi, da njen govornik odklanja delno rešitev (v smislu največjih današnjih in budimpeštanskih načrtov) kot nesprejemljivo. To je krepak odgovor na razne nemške ponudbe iz zadnjega časa, katere so stremele za tem, da se med Srbihrvati in Nemci napravi nekak kompromis — na slovenski račun.

Poslanec dr. Popović je m. dr. izjavil:

Ja sam prije ruske revolucije i prije svih dozdajanja i prije, no što su vrlo poštovana gospoda od Starčevića stranke prava došla na svoju najnoviju platformu ovdje u ovome saboru pokazivao na jugoslovansko pitanje, koje dolazi. Pri tomu ne smeta ništa, ako gospoda od Frankove stranke iz istog pitanja izrežu posvomu mišljenju samo jedan dio, pa ga nazivlju hrvaškim pitanjem. Za cijeli svijet postoji jugoslovansko pitanje i ne može se na tom promijeniti ništa stranačkim enuncijacijama i stranačkim voljama, jer je to rezultat one dinamike sila, koje so si došle u susret, to je prirodna evolucija. Kad sam ja neprestano govorio, da jugoslovansko pitanje kuca na vrata i da Magjari dobro moraju paziti, da se za vremena na novo orijentiraju, to sam samo slijedeći tok dozdajanja u Evropi morao logično na to računati. Istina, veliki su grijeh Jugoslaveni učinili u prošlosti, što su, mjesto svoju snagu koncentrirali, mjesto da su svoju snagu u strankama ili izvan strankama ili kako hoćete ali paralelno nastojali sveti u zajednicu, se

paratiističkim politikama tako se uljujljavali u onu narkozu, koja je nastala prije rata, da su tek sada uvidili, da treba na tomu raditi. Ako je istina, da je u Hrvatskoj jedino u prošlosti hrvaško — srpska koalicija gledala i vidjela taj princip i nastojala to jedinstvo provesti kao jedinu podlogu za jedinstveni narodni rad i što više je proširiti, ipak se može kazati, da je jedino u tom ratu istina, naime da je naše ujediničenje postalo aktuelnim i nitko ga više ne može zadržati. Zaludu se tu visoki sabori pojedini političari zavaravaju autosugestijama, sa takovim varkama, koje ne bi bilo teško, visoki sabori, ispitati u par riječi. Zaludu drže neki naši političari, da vladostodžci nisu skloni samo potpunom riješenju jugoslovanskog problema i našem ujediničenju, ali da obie ručke čekaju parcijalno naše ujediničenje. To je osnovna za bluda, na kojoj počiva i govor veleštovanog gospodina od Frankove stranke, dra Prebega, kad je držao, da izrežavši iz cijeloga jugoslovanskog pitanja jedan mali dio, koji naziva hrvaškim, da oni isti, koji su protivni ujediničenju Jugoslavena nopoče, da će jedva dočekati ujediničenje onog dijela Jugoslavena, koje imade ići pod imenom hrvaškim. To je jedna kao što postoji austro — poljska, jedna t. zv. austro — hrvaška orijentacija. To nije ništa novo. Ja se sjećam one krilatice »most na Balkanu«. Ove krilatice ne upaljuju kod onih, na koje su adresirane, ter oni ne gledaju partijskim očima, već oni vide pred sobom jedan intelektualen i snažan narod od toliko i toliko milijuna, koji samo radi svojega položaja nije dospje da dokaže, da je potpuno jako narodna zajednica. Jedan narod, koji imade snage etičke i moralne i koji će pobuditi na novi život dokazati, da je sve to bilo pozriješka, što se o niemu mislilo. Visoki sabori, ako se misli, da će ti faktori na koje se oviče apelira, preko toga preći i nas prevesti jedne preko vode, to je samo omana. Prema onome, što se traži s izvjesne strane, imade jedna mogućnost riješenja jugoslovanskog pitanja, a ta je mogućnost protiv ujediničenja, to je mogućnost divide et impera, to je mogućnost, koja dijeli Hrvate kao takove i koja će dati Hrvatskoj možda jedan dio Dalmacije i jedan dio Bosne do Vrbasa, a ostalo će biti predmet kompenzacije, vi već znate komu i zašto. Zato se vi varate, gospoda ako držite, da je već bilo skoro gotovo riješenje jugoslovanskog pitanja, kako ga zamijšlja adresa hrvaško — srpske koalicije, pa da je to pokvareno bilo sa akcijom gospode Starčevićeve stranke prava. Vi se, gospoda, varate, jer je bilo gotovo, da se u našem jugoslovanskom problemu iside jedan komad, da se na taj način saluriraju Hrvati i da onda ostane cijeli jugoslovanski problem otvoren u pravcu jugoslovanske borbe. Sjetimo se samo na koncepciju pred aneksijom Bosne i Hercegovine. Zar nije bilo potpuno uvjerenje o neopredmetnom riješenju hrvaškog pitanja onako, kao što ga zastupaju gospoda dr. Horvat i drugovi. Zar se nije onda držalo, da je posve prirodno, da će aneksija uslijediti u smislu hrvaških želja? A što se dogodilo? Svijet je bio upravo iznenaden sa aneksijom Bosne i Hercegovine, kad je potpuno priznato pravo krunesv. Stjepana na to zemlje. Zar to nije bilo razočaranje i dokaz, da naša monarkija nije samo slučajno dualistička? Govornik dokazuje, kako su neopravdani razlozi Frankove stranke prava i naivna njena očekivanja u riješavanju jugoslovanskog pitanja. Njihova intolancija prema Srbima potječe jedino od političkog fanatizma, koji sada ide dalje pa i Slovincima ne dopustaju osoban život, već ih vidičira Hrvatima. Oni suznju narodnu snagu na hrvaški dio našeg naroda, imutiraju mu imperialisitičke osnove, rasparčanu u bezglavnoj borbi, koja narod sama po sebi slabi i dovodi ga pred okrihle državne vlasti. Gospoda, koja to svieteno, rade vide to i otvoreno kažu, da za njih jugoslovanski problem ne postoji. Svojom će politikom ta stranka ostati posve osamljena, a već sada nema u srednjim školama i na univerzitetu reprezentativna to struje. Svijet hoće riješiti jugoslovansko pitanje, i narod vidi, da mu je ona stujia škodila. Narod imperativno hoće ujediničenje i ne će tom ujediničenju ništa stati na put.

Frankovci su istakli, da postoji program Pilarov i Stadlerov. Oba su pokušaj kompromisa između narodnih želja i onoga, što žele mikroavni faktori. No i Frankovci žele, da to pitanje riješe moćni faktori, pa drže, da će najavim radom postići više, nego narod svojim otvorenim radom. Naivno je, kad misle, da su im razne narodne emanacije pokvarile sanse; jer se narodni problemi ne rješavaju radi dobrog ili zlog vladanja. Što vrijedi govoriti o narodnoj koncentraciji, kad Frankovci imperialisitičkom politikom rade o tome, da se naš problem riješi oktrojem, misleći, da su u Beču gospodu uvjerali, kako smo im mi potrebili. Put kojim gospoda misle osvoiti srca vladodržaca, jesu denuncijacije.

uredjenje. Isticat će se politički i nacionalni principi, ali ne će biti ujediničenja. Ne ćemo više biti ljudi, pa se opet za tudji račun svaditi. Unitarska će ideja pobijediti, pa zato kažemo otvoreno, pred licem svega naroda, da sam ja i Hrvat, Srbin i Slovenac, ili ako hoćete nijedno, nego sam pravi i uvjereni Jugosla ven. (Burno odobravanje kod većine i na galerijama.)

## Iz slovenskega sveta.

Na Petrovo se je vrsila v Zagrebu glavna skupščina Matice Hrvatske, ki ji je predsedoval predsednik Krsto Pavletić; Matice Slovenske je zastopal dr. P. Groselj. V svojem govoru je predsednik naglašal, da je veliki čas našel močne težnje trojedinega naroda po skupnosti in da je nacionalni cilj Matice Hrvatske, ustvarjati zajedniško kulturo slovensko — hrvaško-srbskega naroda. Dr. Groselj je očitaj vzajemne vezi obeh Matice in izjavil: »Misel kulturnega edinstva je bila meso in kri našega dela, prizadevanja in življenja. Tajnik Alaupović je naglašal nedostatek izvirnih leposlovnih del, ki se izgubljajo v masi prevodov. Prvega »ratnega kola« knjig se je došlo razprodalo 9670, od drugega 9500, od tretjega 3765. V Umetniškem društvu je letos njega frankovački predsednik Kršnjavi zapisal tik pred skupščino celo vrsto ljudi, popolnih laikov, med družbenike, hoteč tako volitve obrniti popolnoma na svojo stran; da bi se kaj takega kdaj ne zgodilo tudi v Matici, je odbor predlagal, da naj samo člani »redniški« (t. i. literarni in kulturni trudeniki, zlasti odsele sotrudniki Matice same) postavljajo kandidature za odbor in volijo odbornike, in sicer mora kandidature postavljati vsaj 25 članov. O tem predlogu sta debatirala med drugimi prof. Surmin (proti) in prof. Bazala. Predlog odborov je bil sprejet.

Predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec se je Jugoslovanski omladinu na zagrebaški univerzi zahvalil za čestitko, ki mu jo je izrekla o priliki njegovega goda. Zahvala je izvešena v vestibulu na univerzi. — Vseučilišnične se imele svoje posebno skupščino: otvoriti mislijo analfabetske tečaje. — V Splitu v Dalmaciji je pred kratkim na Narodnem Trgu svirala glasba češko himno »Kde domov mi je«. Po koncertu je policija zaprla ulice in ni pustila nikomur oditi, dokler se ni legitimiral !!! — To isen se v Zadru otvori državna ženska realna gimnazija. — Listu »Hrvatski Državci«, ki piše v Zagrebu za naše edinstvo, je zabranjena pot v Bosno. Menda smejo tam citati le »Bosniške Pošte«. — Slovenca Ivan Pregelj in Ks. Meško sta priobčila nekaj slovenske proze v hrvaškem konservativnem književnem listu »Prosvjeta« (št. 1—4).

Dalmacija umira. V 5. šteč. »Zadruariac« je prof. Ivo Juras priobčil nekaj dalmatinske statistike za leto 1912—1917. Na otoku Pagu se je leta 1912. narodilo 160 otrok, umrlo pa 99 ljudi; leta 1917 se je istotam rodilo le 97 otrok, a umrlo je 187 ljudi! V Olibu je bilo l. 1912 razmerje 39:27, a prošlega leta 7:26! V Premidi sta se lani narodila le 2 otroka, a umrlo je 33 ljudi; v Silbi se jih je rodilo 9, a umrlo 62. Pa v računu o smrti je manjka smrt na bojiščih. Rezultat leta 1918. bo še strašnejši. Slavna policija je spričo tega v Zadru jako modro ukrenila, da vrde vsakdo pred vojno sodišče, kdor bi širil vznemirjujoče vesti o pomankanju hrane. »Če še enkrat zineš, da ste lačen, pa vas aretiram.« je neke rekel neki žandarm.

»Češki Strž« je priobčila v svoji 16. številki v popolnem prevodu črtico Otava Zupančiča, ki je izšla v »Demokraciji«. »Slovanska lipa na Vavclavskem trgu v Pragi«. — V češkem »Narodu« (št. 25) je začel J. L. objavljati razpravo »Slovenski život politički«; prvi del razprave govori o elementih političnega življenja do l. 1848. — Češka politična šola. L. 1910. je takratna mladočeška stranka ustanovila »Češko učilnico za politične znanosti«, ki je prirejela stalno predavanja, a ne po čisto določenem programu; tudi je imela bolš strankarski značaj. Ta učilnica se zdaj preosnuje v na zunaj in znotraj organizirano politično šolo po zgledu znane Politične šole v Parizu. Nje učni načrt je sedaj v diskusiji. »Narod« (št. 25).

V Kubinu v oravski županiji so Slovaki praznovali stoletnico rojstva svojega buditelja And. Radlinskoga, katoliškega duhovnika; slavnosti so se udeležili skoro vsi evangelijski duhovniki iz Orave. Pesnik Hviezdoslav je slavnost pozdravil s češkim pozdravom glade Prage, kjer se je bil udeležil gledaliških slavnosti. — Ze večkrat naznanjeni »Mesečni Slovenski pregled«, ki ga v Lešnu na Poznanjskem kot prilogo prinaša dnevnik »Kraj« je svojo VII. številko posvetil Slovacom. Črni gori in Lužici. O Hviezdoslavu pravi, da je »avtor evropske slave«; »izobrazil se je na prvih delih romantične šole poljske, češke in madžarske; s časom je postal eden izmed najoriginalnejših pesnikov slovenskih nove dobe«.

Petindvajsetletnico svojega obstanka je pred kratkim praznovala »Društvo poljskih časnikarjev« (Towarzystwo dziennikarzy polskych). Društvo, ki je nastalo v Levoču in ima tam svoj sedež, je dosle izdalo za pokojnine 146.763 K, podpor 44.635 K. Imetek društva znaša letos 500.321 K.

## Spominjajte se političnih preganjancev

Prispevke pošiljajte na

dr. V. Sušnika, pisarna dr. E. Trillerja, Sedna ulica št. 2.

(Kod drugo shvačanje vodi u nazadak. Kako se može ozbiljno govoriti o našem narodnom jedinstvu i rješavati jugoslovansko pitanje na tome načelu, a u isto vrijeme stajati na stajalištu historizma? Radi li se protivno, može doći jedinstvo do nove boje, do triju skupina, koje bi imale pravo na posebno drž.



## Rusija.

(Dopis ruskega socialista „Sl. Narodu“.)

Prijatelji in nasprotniki Rusije so že večkrat ugibali, zaslužijo li Rusi zaničevanje svojih nekdanjih prijateljev ali ne? Zgodovina se je že čisto prevelika preko raznih moral; pozabljajo se težki trenutki, bratstvo se narodi, ki so bili stoletja sovražniki. Ruski narod ni nikdar imel prilike ustvariti si svoje notranjosti iz lastne sile. Stoletja je vladala globoka ponižnost ter zaklela narod v začarani krog, v katerem koleba brez osvoboditve, brez povratka.

Spominjam se prizora, kateremu sem bil sam priča. Prišli so kmetje k nam, jerniku-židu ter se pričeli — vsi naenkrat — sklicevati na »mir«. Ne vem, kaj je bil povod, toda naenkrat zakriči žid: »Doli čepice, kadar govorite z menoj, pakajte!« Ena za drugo so letele čepice z glav, hrbti so se globoko, kolikor sploh mogoče, priklonili, glasovi so utihnili. Bil je to žid arondateur in lastnik hotela. Bogat Rus bi na jbrže storil ravno tako, kajti človek, ki se ni rodil za gospodarja na Ruskem, mora vendar pozdraviti, ako sreča spodobno oblečenega človeka. To je sicer nedogovorjena, a vendar v ruskih razmerah vzrasla tradicija. Uradnik, ki je prejel 12 do 15 rubljev mesečne plače, trdil se je več prislužiti s tem, da se je po židovsko drl na ljudstvo; dobil je tako pri mušiku naslov »strogi načelnik«. Pri svojih predpostavljanih pa — napredovanje.

Ruski mušik se je privdel klanjanju. Klanjal se je dan za dnem, potrpežljivo nosil kakor čebela med v državni ulnaki, ter ni občutil nepokojsnosti in razburjenosti.

Povsodi okoli sebe je videl enake razmere. Tam ga je priganjal nadzornik s knuto k podojenemu delu, tu se zopet moral kakor živina orat celino s slabim erodjem.

Resničnoro: Čim vdaneje se klanjaš, tem strastneje te priganjajo. Padal je tedaj hrbet nižje in nižje, samo da bi ustreget. Sol ni bilo, notranje ravnotežje je iskal narod samo v Boga, in duhoborci so s Tolstojevim naukom: »Ne brani se zla!« našli rodovitna tla. Tako se je nagibal tlinik naroda do skrajnosti. Kaj je delala ta čas vlada? Kaj prijatelji Rusije? Saj so morali vendar uvideti, da se bo tlinik naroda enkrat — mogoče celo namah — vzleknil, tako da se bodo morali bati vsi njegji, ki se s sklonjenim tlinikom trpel zanje; saj se v njegovih očeh zrcali davna muka, trpljenje za one, ki niso trpeli, breme osvobojenja Balkana, poraz Napoleona. Kaj nemoremo videti v očeh tega mučenika? Njegov pogled ne more biti drugega, nego pogled blaznega, o katerem ne veš, kaj bo storil. Če vprašaš, kateregakoli izmed »prijateljev« Rusije, kaj je storil, da bi ruski narod manj trpel, težko bi dobil drug odgovor kot le odmev tvojega lastnega vprašanja.

»Prijatelji« so došli v Rusijo, izpili par steklenic, ogledali si parade, pobrali se z gospodi Kaulbarsi, Uexküllu in drugimi guvernerji, potem pa zopet odšli. V najboljšem slučaju se je ta ali oni reprezentant poljubil z guvernerjem pri banketu. Ako pa si je kdo hotel ogledati zlo, revščino, temo, si prijatelji niso marali skvariti razmerja do višjih — ne prijatelji z Marxsom samim na čelu, pa so Rusijo iz dna duše sovražili, čutili so v njej instinktivno temelje duševne prednosti, čiste, nepokvarjene ljubezni do bližnjega, ki bi bila mogla prekrizati račune bodočnosti.

Morda ni v nobenem drugem narodu toliko razumevanja in sočutja z bližnjim kakor v Rusiji. Če prideš in poveš, da trpiš — Rus ne bo pomisljal, ne bo te preizkušal ne s pogledom, ne z nezaupnimi vprašanji, marveč ti bo priporočil vse kar ima in more: »Čim bogatejši sem, tem rajši dam,« pravi njegov skodovor. Ta veliki altruizem je največ škodoval ruskemu narodu sedaj, ko je hotel z enim udarcem ustaviti hekatombe svetovne morije ter zapreti pokopalšča milijonov v Karpatih, Mazuriji in drugod. Rus je hotel prednjačiti narodom z dobrim vzgledom ter odpraviti strašno bedo uničevanja ljudstev. Hotel je to odkritosrčno, z enim udarcem, a pri tem je pozabil na gnjusno preteklost, na vse grehe politike.

Rus je dvignil svoj tlinik — ne, kakor bi bilo splošno pričakovati, s temnim in groznim pogledom, tisočletnega trpina, marveč z jasnimi očmi ljubitelja življenja.

In kaj se je zgodilo? Razvoj dogodkov vodi rusko ljudstvo v nezaupnost, tlači in duši njegovo silo, ki brez dvoma konečno zmaga po načelu, da je oni, ki je največ trpel, tudi najsišnejši. »Glejte, mir imamo!« je zadelo od Balta. Črna morja tja doli v Kavkaz. Zdelo se je, da nastaja trenutek pobratenja narodov, a naenkrat — zopet nekaj drugega, tuji glasovi! »Dobili smo mir, a vendar nas bijejo naprej!« pravi začuden pripadnik ruski človek.

Tragična prevara, kakršne še ni doživel ruski narod, to kruto iztrežnjevanje, bode li spremenilo rusko krotko globoko v. zvijo — po evropski frazeologiji »modro« — kako? Mi s Teboj po bratski in ti z nami takole! tako bo očitano Rusov na severu in jugu.

Cela ogromna Rusija, do svoje najpriprostejšje dušice, je iskala samo pravico, trkala masko romantične izkonicionalnih modelov, toda brez skladnosti in načrta, na vseh krajih in po vseh kotih.

Sedaj pa se je Rus prepričal, da ne sme slepo zaupati, in to izkušnjo je plačal drago.

Prihajja sedaj doba razočaranja, doba iskanja samega sebe, naših prijateljev in doba novega dela.

Ali se bo Rus sedaj spametoval in uživel v novo dobo? Iskal novih ciljev in nalog? Bode li pripustil, da ga tuji zrušijo — ali bo znal energično zakričati: »Hands off!« vsakemu vsiljivcu, ki hoče »pomagati« pri obnovitvi velike Rusije?

## Ustanovni zbor JDS.

**SOCIJALNO - POLITIČNI PROGRAM JDS.**

Gospodarsko - socialni odsek je zboroval v soboto popoldne v 2 oddelkih. V drugem oddelku se je razpravljalo o socialno - političnem programu JDS. Prvi referat je bil

o delavstvu.

Referent je podal pregled o razmerju naših političnih strank do delavstva. To razmerje ni bilo dobro. Tuji nauki, tuji vplivi in navodila so se zanesli med naše delavstvo, ker naše narodne gospodarske in socialne razmere niso ustvarjale se same iz sebe tega gibanja. Delavstvo je ostajalo v začeti izven vseh strank. Kontrast med posedujočimi in onimi, ki nimajo ničesar, pa je moral v proletariatu vzbuditi zavest odpora. Z nastopom industrije je zapadel prej samostojni mali človek robstvu in odvisnosti od velikega kapitala. Začeli so se križati interesi kapitala in interesi delavnih moči. Delavec kot najsišnejši je ostal brez moči in pravice. Producerski stroški so se skrčevali vedno le na škodo delavskega zasluga. Tako je dozorela živa potreba delavskih organizacij. Delavna moč je nepreklicna last vsakega posameznika, katero udeležiti preko hlapčevstva mora biti naš cilj. Če bo delavstvu dana prilika, da svobodno uresniči svojo silo in moč na podlagi demokratičnih in socialnih načel, je zagotovljena lepša bodočnost splošnemu blagostanju in napredku. Svobodni narod nima zaslužnosti svojih sinov, marveč daje vsakomur možnost razvoja in udeleževanja. Vrednost dela se mora pravično presojati in delavec mora biti soudeležen na dobičku produkcije.

Referent se ozira na to na socialno preteklost našega naroda, od prvih zgodovinskih početkov pa do danes. Naša današnja narodna industrijska bilanca je pasivna. Ona maloštevilna industrija, ki jo imamo na naši zemlji je po večini v rokah tučev. Najmanj 2 tretjini prebivalstva se pečata pri nas s poljedelstvom. Kot agrarni narod smo torej izpostavljeni vsem zlim posledicam agrarnih kriz, ki jih povzroča naraščajoča industrializacija gospodarskih pridobin. Vse zaostajanje rentabilne zemlje je bil pogon naš človek v svet. Tisoči so se porazgubili po vestfalskih rudnikih, rumeninskih in hrvaških gozdovih in nad 100.000 Slovencev je odšlo v Ameriko. Tok kmečkega prebivalstva v industrijske kraje rodi iz prej svobodnih ljudi hlapce, dlnarje in težake. Ki dostikrat nimajo niti stanovske zavednosti niti zmisla za organizacijo. Pa tudi strokovno izobraženo delavstvo pri nas veže kričičih političnih razmer ne doseže boljših mest, ker je bil pri nas tudi kapital vedno v službi ekspanzivnosti tujih narodov, pri čemer ga je popirala tudi naša vlada. Doživljali smo celo, da naša vlada ni zahtevala samo, da naš delavec proda svoje moči in delo svojih rok, marveč mu je vlada odrekala celo državljanske pravice. Omeniti je v tem oziru železnice in pritisk ob času volitev, ljudskega štetja itd. Slovensko delavstvo umira fizično in politično pod pezo nam sovražnih kapitalističnih sil in narod kot celota izublja svoje silove za vse čase v službi tujih interesov. Vse slabih razmer našega delavstva je tudi delavčeva družina predmet največjih socialnih krivic. Delavčeva meza ne zadostuje, zato mora tudi žena na delo in proletarijski otrok prične svojo križevno pot že v materinem telesu. V največje mladiosti ostane sam, stanovanjja neprimerna hrana, vse pritiska na delavstvo in njegovo potomstvo. V šolski dobi je otrok brez pravega nadzorstva in že v nežni mladosti mora pogosto za zaslužkom. Navadno se zgodi, da mora delavski otrok po obvezni šolski dobi pustiti učenje in prevzeti edino dediščino svojih staršev, trdat pot vsakdanjega fizičnega dela. Čili in glavna naloga pravične socialne politike v bodočnosti morajo biti stari delavski postulat: socialna zakonodaja, ki bo delavce čuvala pred kapitalističnim izkoriščanjem, udeležitev kolektivne delavne pogodbe z obveznim tarifom in razsodiščem. Šurni delavnik, socialno zavarovanje v slučaju invaliditete in starosti, bolniško zavarovanje, poselski red, varstvo žene, materinstva, starcev, mladostnih otrok in rekonvalescentov, ureditev zdravstvenih in stanovskih razmer. Življenski pogoj našega malega človeka je konzumno in produktivno združništvo in stanovanjsko združništvo. Z združništvom moramo dvigniti gospodarsko najsišnejše. Vse vojne se vrste proletarijata širijo, toda po vojni bo treba temeljito urediti mezdno vprašanje. Treba bo štiti vojne invalide pred kapitalom, ne samo z ozirom na invalide same, marveč z ozirom na celokupno delavstvo. Voditi bo natančno evidenco delavskega trgovskega in industrijskih centrah in regulirati delavsko priseljevanje. Treba bo zakonite ureditve ženskega in mladostnega dela oziroma popolno preprečenje mladostnega izkoriščanja. Treba bo skrbeti za strokovno izobrazbo delavcev ter bomo morali utanziljati zlasti javniške domove, da dobimo zdrav in zaveden naraščaj. Posebno pozornost moramo posvečati gibanju delavstva v

narodno ogroženih krajih. Obrtnemu delavstvu bodemo morali pomagati, da se osamosvoji ter bode kreditne zadruge v tem boju važen činitelj.

Drug referat je razpravljaj o socialnem varstvu ter osebno prisilnem zavarovanju.

Namen vsakega prisilnega zavarovanja ima biti zagotovitev gospodarskega obstoja delavstva. Kot samostojna stroka preskrbovanja se je najprvo razvilo bolniško vprašanje. Smatrali ga e za izhodišče in podstavo socialnega zavarovanja. Bistvo je v tem, da hoče od pomoči gospodarskim posledicam bolezni. Zakon že davno ni ustrežal novemu času in so zlasti vojne razmere izsilile potrebne izpremembe. Leta 1917. smo dobili nov zakon, ki v bistvu izpreminja stari zakon in nudi delavcem mnogo večje udobnosti in pravice. Novi zakon uvaja tudi rodbinsko zavarovanje. Ali ta del ni obilgatoričen. Tudi delavsko socialno zavarovanje je prisilno. Na tem polju zavarovanja delavstva nam je prineslo novi zakon vojno leto 1917, ki zelo izpreminja stari zakon in stanje delavcev bistveno zboljšuje. Zakon je pritegnil tudi pomorščake in rudarje sploh. Po novem zakonu se morajo odškodovati tudi ne zgođe, ki se zgode izven obrata pri opravljenih naročenih delodajalcu. Kar se tiče organizacije zavarovanja, razteza zavarovalnica v Trstu svoj delokrog na Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo, zavarovalnica v Gradu na Štajersko in Korosko. Vodstvo je na eni strani nacionalno ital., na drugi nemško. Vseled tega trpe delavci in delodajalci. Poslovanje je napram slovenskim strankam jako počasno, hoditi se mora v Trst k razsodišču itd. V načelstvu in razsodišču je samo po 1 Slovenec. V tem oziru bo morala JDS. gotovo mnogo storiti. Kot tretje glavno zavarovanje bi moralo obstojati starostno zavarovanje, ali v Avstriji se ostalo samo pri načrtu. Druge države so v tem oziru dale pred nami. Zavzeti se bodemo morali torej predvsem za uvedbo starostnega zavarovanja. Pokojninsko zavarovanje je tudi prisilno. Zakon iz l. 1906. že davno ni ustrežal več razmeram, zato smo dobili novo leto 1914, ki je vsaj deloma jasnejša. Glede poljedelskih delavcev ni nikakih predpisov za zavarovanje za posle pa obstaja poselski red oziroma zakon iz l. 1859. V arstvo delavcev: Tozadevni zakoni se tičejo delavskega čaka, odmoru, higijene, nedeljskega počitka, dela žensk itd. Namen je varovati delavce pred vsakovrstnimi nevarnostmi, ki so združene z obrati. V splošnem je pri nas razmerje med delodajalcem in dolejemalcem predmet prostega dogovora (§ 72 obrtnega reda) iz tega zakonitega dolžila so se razvile delavne pogodbe t. i. obvezni dogovori, ki tvorijo temelj delavskega razmerja. V novejšem času se razširja nova oblika delavnih pogodb namreč tarifne in kolektivne. V teh se uredijo poleg mezd tudi druge razmere delavcev določenih obratov za določeno dobo. Glede nedeljskega počitka je posameznim kronovinam dano na prosto, določiti počitek, zapiranje in odpiranje obratov. Mladostni delavci in ženske, otroci do 14. leta se v tovarnah ne smejo uporabljati za obratna redna dela. V varstvo rudarjev obstoji poseben zakon, otroci do 14. leta se ne smejo uporabljati. Na Danskem je principijelno prepovedano delo šoloobveznih otrok do 14. leta. Splošni predpisi za varstvo delavcev v obratu so obsežni v ministrski naredbi iz leta 1905. Delavski red. V vsaki tovarni in v vsakem podjetju, kjer je zaposlenih nad 20 delavcev, mora biti javno nabit delavski red, odobren po nadzorovalnih oblastih. Nadzorstvo nad zakoni imajo pri nas obrtni nadzorniki. Obrtna sodišča. Vsi spori med delodajalci in dolejemalci obrtnih obratov spadajo v kompetenco obrtnih sodišč. Volilno pravico v sodišče imajo vsi obrtniki ali njih namestniki in poslovodje, med delavci pa vsi moški in ženske, ki so izpolnili 20. leto in so zaposleni vsaj 1 leto v kakem obratu. Brezposelnost. Dolžnost celokupnosti je, da ukrene vse potrebne in poskrbi za delavce, ki niso brez lastne krivde zapadli ušodi brezposelnosti. V Belgiji delavske organizacije same podpirajo brezposelne delavce in zato dobivajo iz javnih sredstev primerne prispevke. Ta sistem je razširjen zlasti v Belgiji, Franciji, Italiji, v Švici in Nemčiji. Skandinavski sistem obstoja v tem, da zagotavlja javne prispevke blaginjam za brezposelne. Po angleškem sistemu se je upljalo najprej za važnejše delavske panoge prisilno zavarovanje proti brezposelnosti. Brezposelni delavec dobi največ skozi 15 tednov v letu po 1 šiling t. i. 1 K 20 v podporo na dan. Leta 1913. je bilo v Angliji zavarovanih približno 2.440.000 oseb in prostovoljno 900.000 oseb. Kot prva od pomoči proti brezposelnosti je neobhodno potrebna regulacija posredovanja dela. Posredovanje je pri nas povsem nezadostno. V posameznih kronovinah obstojajo delni zakoni, ki urejajo posredovalnice ali klub temu smo našli l. 1914. skupno z vsemi zasebnimi posredovalnicami komaj 300 takih posredovalnic. Državna zveza splošnih posredovalnic je podala nekaka vodilna načela, kako naj bi se uredile posredovalnice. Ministr. za socialno varstvo. Vojne razmere so nam prinesle kot najvišjo instanco za socialno varstvo imenovano ministrstvo l. 1917.

Skrb za ljudsko zdravstvo. Referent dr. Alojzij Zaloker je v svojem obširnem referatu podal sliko zaostalosti naših bolniških institutov za modernimi bolnišnicami v inozemstvu

ter je zahteval, da bodi ena prvih skrbij Jugoslavije ureditev najmodernejših bolnišnic in ureditev zdravstvene službe po najmodernejših načelih. Zdravnikom se mora tem modernim zdravniškim nalogom primerno podati neodvisno stališče. Ostale zahteve referenta so razvidne iz tozadevnih resolucij, ki smo jih že prinesli. Zato in pa vsled dejstva, da so te zahteve same ob sebi umne, se omejujemo samo na opozoritev na te resolucije. Na referat se še povrnemo.

## Italijanska ofenziva.

**NASE URADNO POROČILO.**

Dunaj, 6. julija. (Kor. urad.) Ob izlivu Plave so trajali boji tudi včeraj. Na južnem krilu tamonjske pozicije se je posrečilo sovražniku potisniti nas nazaj proti glavnemu izlivu. Na benečanski gorski fronti se je omejevalo včeraj delovanje na obeh straneh na topovski ogenj. Danes jutraj so izvršili Italijani v pokrajini Solarolo in pri Asiagu znova silne sunke, ki so bili povsod zavrnjeni. — Seif generalnega štaba.

Dunaj, 7. julija. (Kor. urad.) Ker bi ne bilo mogoče delte Plave držati brez težkih žrtve, smo umaknili svoje tam v boj postavljene čete v pozicije na nasipu na vzhodnem bregu glavnega izliva. Gibanje se je izvršilo v noči na 6. jul. Sovražnik je tipal včeraj popoldne za nami do reke. Vzhodno od gore Pertica je vrli otočski pešpohl št. 79 v krvavih bližinskih bojih zavrnili močne italijanske napade.

V Albaniji so napadli med Devoljem in Osumom Francozi in Italijani naše gorske pozicije. Tekom bojev se je posrečilo sovražniku na več točkah doseči uspehe, ki smo mu jih pa v protisunkih zopet iztrgali. — Seif gen. štaba.

Monte Solarolo se dviga v sredini gorskega grebena med Brento in Piavo, severno od vrhovja Monte Grappa. — Monte Pertica (1552 m) se dviga severozapadno od vrhovja Grappa. Torej so se v nedeljskem poročilu omenjeni boji vršili tik severno od Grappe, potemtakem v okolišču, ki ga omenja sobotno poročilo. — Devoli in Osum sta rečici v južni Albaniji. Izvirata južno od Ohridskega jezera tečeta potem vzporedno proti zapadu ter se končno združita v reko Semeni, ki se izliva v Jadransko morje.

Italijanska ofenziva. Iz vojnoporočevalskega stana 7. julija. Dočim se je mogla izprazniti otoka Plave izvršiti v redu in miru brez sovražnikovega motenja, se je pričel ob 4. jutraj na visoki planoti Sette Comuni liut artiljerijski ogenj na naše pozicije pri Asiagu. Nekateri sledeči sovražni sunki na prostoru pri Sisemolu in Asiagu so se izjalovili. Da se je zlomil v jutranjih urah istotako po močni artiljerijski pripravi vzhodno hriba Pertica pričeti italijanski napad, za to imajo zasluge poleg vrlih Hrvatov infanterijskega polka št. 79, tudi nekatere baterije. Popoldne ponovno poskušeni napad je bil tudi gladko zavrnjen. Sovražnik je utrpel težke izgube. Na tirolski zapadni in južni fronti je vladalo artiljerijsko delovanje. Pri odbijanju italijanskih napadov ob izlivu Plave so sodelovale tudi naše zračne bojne sile z uspehom. Dne 4. julija je napadla močna letalska skupina okoli polnočne sovražnika na prostoru Cave Zucherine uspešno in vrgla iz najnižje višine 1055 kg bomb in oddala nad 20.000 streliv iz strelnih pušk. Pri tem so se odlikovali zlasti lovski letalci pod poveljstvom nadporočnika Hautzmeierja. V večernih urah istega dne ponovljeni bojni polet je strašno učinkoval na sovražnika. Z obeh poletov so se vrnila vsa letala.

Umik naših čet na vzhodni breg Plave pomeni nadaljnje prekoračenje fronte meje s strani Italijanov, ki je obstajala ob stari Pjavi pred avstro - ogrsko ofenzivo. Že v pozni jeseni lani so prekoračile naše čete glavni rokav in zasedle ozemlje med obema izlivnima rokavoma. To je bila črta, na kateri je obstajala lanska uspešna ofenziva. Sedaj je bilo treba popolnoma opustiti zapadni piavski breg. Dejstvo samo se utegne morda smatrati za manj pomembno, zlasti ker močvirnato ozemlje nudi malo prilike za močne obrambne pozicije. Ali ker kaže, da italijanska napadalna volja deluje dalje in zavedajo Italijani že na piavsko zaporo, je dejstvo pomembno. Italijanom je zrasel pogum. Zopet si upajo misliti na to, kar so izgubili po jesenski ofenzivi. (»Graz. Mont. - Zeitg.«.)

Italijanska bojišča. Iz vojaškega razmotrivanja 6. julija. Povodom likvidacije naše ofenzive je skušalo naše armadno vodstvo obdržati otok Plave južno San Donà in Staro Piavo (Sile) v bojišče varstvo južnega boka naše piavske pozicije in za izhodišče za morebitna poznejša podjetja. Italijansko vodstvo pa je stremilo po popolnem očiščenju zapadnega piavskega brega. Iz tega so izvirali približno 8 dni trajajoči boji. Na odseku Chiesa Nuova - Revedoli je mogel sovražnik pridobiti nekaj prostora, ali njegovo nadaljno prodiranje je bilo ustavljeno. Se predvčerajšnjim so bile južno na obeh straneh bojne sile v ravnotežju, danes pa se je slika spremenila. Po dobljenem ojačenju so Italijani znova napadli in posrečilo se jim je, da so naše južno krilo potisnili nazaj iz odseka pri Cavi Zucherini proti glavnemu otoku Plave (nasproti Grisoleri - Revedoli). Tukaj imamo mostišča, ki olajšujejo prehod preko reke. V gorovju med Brento in Piavo in na široki planoti Sette Comuni je prešel sovražnik po brezposelnem potoku njegovih napadov v masah k manjšemu taktičnemu delovanju, v nadi, da tako počasi podminira gradnjo našega utrjevanja. — »Corriere della sera« opisuje boje za strašno hude. Kakovost tal, energija in žilavost avstro - ogrskih divizij in bosanskih bataljonov so po njegovi sodbi take, da Italijani ne morejo prodirati kakor bi radi. Boj je strahovit. Sovražniki se bore besno in ne zapuščajo svojega ozemlja. Nikdar se ne more vedeti naprej, kje in kdaj se bo boj nehal, ko se tiči že v močvirju.

## Dogodki na zapadu.

**NEMSKO URADNO POROČILO.**

Berolin, 6. julija. (Kor. urad.) Zapadno bojišče. Skupina prestolonaslednika Rupprehta: Več poskusnih sovražnih napadov zapadno od Langemarka se je ponesrečilo. V bojem odseku južno od Somme je ostalo artiljerijsko delovanje čez dan stopnjevano. Zvečer je oživelo tudi na ostali fronti armadnih skupin. — Skupina nemškega prestolonaslednika. Med Aisno in Marno in jugozapadno od Reimsa včasih ojačeno bojno delovanje. Močnejši sovražni boji v Champagni. Poročnik Bolle je dosegel svojo 20. zmago v zraku. — v. L.

Berolin, 7. julija. (Kor. urad.) Zapadno bojišče. Na bojnih frontah med Ysero in Marno včasih oživljajo se bojno delovanje. Zapadno od Chateau Thierryja so Francozi in Amerikanci kljub svojim opetovanim neuspehom iznova napadli z močnimi silami. Napadi so se ponesrečili. Tudi bližinski boji so trajali tja v noč. Izgube sovražnika so glasom poročil čet zopet težke. V gorenjih Vogezih smo zavrnili sovražne sunke ob Hilsenfirštu. Poročnik Kroll je dosegel svojo 30. poročnik Könncke svojo 21. zmago v zraku. — v. Ludendorff.

**NEMSKO VEČERNO POROČILO.**

Berolin, 7. julija. (Kor. urad.) Z bojnih front ničesar novega.

Vasica Langhemarcq leži kakih 5 km severo - vzhodno od mesta Jeveren (Ypern). — Clignon se imenuje potok, ki izvira severo - zapadno od mesta Chateau Thierry, teče proti zapadu in se izliva v reko Ourcq.

Berolin, 6. julija. (Koresp. ur.) Wollfow urad poročila: Francoski poskusi, potisniti nemško fronto med Oiso in Marno, kjer ogrož. Pariz, nazaj, so se ponesrečili. Dne 4. julija so se pričeli močni angleški napadi na obeh straneh Somme. Vsi angleški napori in vse žrtve na severnem bregu Somme so bili zaman. Na južnem bregu se je omeila vsa pridobitev tega napada, pričete s tolikim upanjem, v razvalinah vasi in gozda Hamel. Vedno dobra nemška taktika protisunka je vrgla Angleže zopet v višini vzhodno od Hamela ter jih potisnila nazaj bolj proti jugu v njih izhodišča vzhodno od Villers - Bretonneux.

Rotterdam, 6. julija. V »Daily News« konstatira Gardiner, da so imeli Angleži v dosedanjih bojih na zapadu prav nenavadne izgube, dočim so Nemci svoj človeški material do skrajnosti štedili.

**NEMSKA PODMORSKA VOJNA.**

Berolin, 5. julija. Pri tretjem branju proračuna za mornarico je opozarjal poslanec Pfleger na izjave francoskega podtajnika, da sta bili 1/2 nemških podmorskih čolnov uničeni in da ententa uničuje dvakrat toliko podmorskih čolnov, kakor jih more Nemčija zgraditi. Državni tajnik mornariškega urada von Capelle je označil te navedbe za neresnične. Ravno tako neresnična je izjava angleškega mornariškega ministra, da je bilo od januarja t. l. sem potopljenih več podmorskih čolnov, kakor jih je bilo zgrajenih. Nasprotno je res, nemški podmorski čolni se dvigajo tako kar se tiče števila, kakor tudi konstrukcije. Za presojio vojaškega uspeha podmorske vojne so najzanesljivejše merilo uradne objave admiralskega štaba o potopitvah. Če se še danes, ko je bilo okroglo 18 milijonov ton, ki so bile sovražniku na razpolago, uničenih, uničuje dan na dan do 5 tvečih ladij, je to dokaz, da uspešnost podmorske vojne ni prenehala. Dne 7. maja je izjavil predsednik v plovstvenem odseku ameriških trgovskih zbornic: »Vse navedbe, ki jih beremo v časopisih o ponuščanju podmorske vojne so samo želje in sanje.« Državni tajnik je nadaljeval: Dan na dan potapljam 4—5 večjih ladij z dragocenimi tovari, četami, surovinami in živilji in v dolednem času ententa ne more pričakovati, da bi nadomestila te ladje. Z vsakim ameriškim vojakom, ki stopi na evropska tla raste potreba ladijskega prostora za okroglo 6 reg. ton na glavo, da se spravi vsak posamezni mož v Evropo in trajno za 3 registr. tone da je vsak mož preskrbi z vsem potrebnim. Sovražna časopisje trobi v svet, da je podmorska vojna samo še neljuba stvar. Taki zaupljivi govori naših sovražnikov nas ne smejo premetiti. Jasno je, da mora pasti uspeh vojne podmorskih čolnov, če pade podmorski promet. Končnega uspeha pa more to ravno tako malo izpremeniti, kakor dejstvo, da izgubimo v posebnih ugodnih razmerah morda enkrat nekaj več podmorskih čolnov, kakor navadno. Naša trdna volja za zmago, ki je vodila našo vojsko na zapadu od zmage do zmage, živi tudi v mornarici, ter bo dala doseči tudi podmorski vojni stavljeni ti cilji. Ves proračun je bil v tretjem branju sprejet izvenzmi dve majhni postavki.

## Ententni vojni svet.

Pariz, 5. julija. (Kor. urad.) Vrhovni vojni svet je imel ravnokar svoje VII. zasedanje. Tretje seje tega zasedanja se je udeležil francoski ministrski predsed. Borden, avstralski ministrski predsednik Hughes, ministrski predsednik Nove Zelandije Masov, ministrski predsednik Nove Fundlandije Lloyd. Navzroč so bili tudi ministri dominionov angleške države. Predstavili jih je vojnemu svetu Lloyd George. V imenu vrhovnega vojnega sveta sta govorila ministrska predsednika Clemenceau in Orlando, ki sta izrekla zastopnikom dominionov zahvalo za vezniški narodov za sitajno pomoč, ki so jih prinesle čete velikih angleških kolonij na bojišču. Vrhovni vojni svet je na to razmotril sedanj položaj z vseh vidikov, ter so sodelovali pri tem general Foch in drugi vojaški posvetovalci. Stori se so bili dalekosežni sklepi. Med navzočimi so bili še znanjji ministri Pichon, državni tajnik za zunanje zadeve Balfour, blokadni minister lord Milner, znanjji minister Sonnino, general Foch Sir Henri Wilson, maršal Haig, general Pershing, belgijski generalmajor Guillaume, in stalni posvetovalci zaveznikov v Versaillesu.

**LONDON in PARIZ kakšen uspeh bo imelo naše 8. vojno posojilo. napeto pričakuje, Denar je vojaška in moralna zmaga!**



## Odmev Wilsonovega govora.

Dunaj, 6. julija. Zadnji Wilsonov govor je prinesel Kor. urad v nekem stavku potrditvenem ter ga sedaj popravlja, toda tako-le: »Svojih velikih ciljev ne moremo doseči, če razmišljamo o želje državnikov in njih načrte za ravnotežje med velikimi narodi, kakor tudi ne, če jih skušamo približati drugemu drugemu. Te cilje je mogoče doseči samo, če se določno izrazijo želje narodov sveta z njih hrepencejem in upanjem na pravičnost in socialno svobodo.

Berolin, 6. julija. (Kor. urad.) »Vorwärts« piše k govoru predsednika Wilsona: Wilsonov in Cotillov govor ne moreta na noben način služiti miru. Če stavita oba državnika za predpogoji zmago lastnega državnika, mora Nemčija napraviti temu kratkoročno odgovoriti, da tega sprejeti ne more. Če Wilson vrhu vsega razglasa tudi boji na življenje in smrt, ne more nikoli zahtevati od nemškega naroda, da izjavi, da je zadovoljen s smrtjo.

London, 6. julija. (Kor. urad.) Iz ameriškega glavnega stana se poroča, da je Lloyd George v nagovoru na ameriške čete med drugimi izjavil, da more imeti Nemčija vsak dan mir z Zedinjenimi državami, Francosko in Anglijo, če bo sprejela pogoje, ki jih je predsednik Wilson v četrtih formulirih. Cesar in njegovi svetovalci pa ne noben način ne kažejo pripravljenosti sprejeti od Wilsona postavljene pogoje.

Chiasso, 6. julija. (Kor. urad.) K Wilsonovemu govoru pripominja »Avanti«: Wilson opušča vsako določno rešitev teritorialnih problemov, ki jih je kakor znano najtežje rešiti ter označuje splošna načela politične etike kot namen, za kateri se bojujejo zavestni narodi. List primerja na to zadnje izjave državnega tajnika von Kühlmanna o vojnih ciljih ter konstatira soglasje z Wilsonom. »Italia« pravi, da mora sedaj grof Hertling nadaljevati Wilsonovo politiko. Svet ne mara miru sile in zavojevanj, ki bi se dal tudi klub Hindenburgovim zmagam težko naložiti svetu. »Corriere« dela serac pravi, da je Italija lahko zadovoljna z Wilsonovim programom. Temu nasproti pa je Avstro - Ogrska močno zadeta. Nemčija bi dobila po Wilsonovih izjavah edino možni mir. Wilson prinaša Nemčiji ta mir v konkretni obliki in oni Nemci, ki razumejo, da svetovnega miru ni mogoče zgraditi z nemško silo orožja bodo storili dobro, če resno premislijo Wilsonov govor.

## Ameriška proslava neodvisnosti v Rimu.

Rim, 5. julija. (Kor. urad.) »Agenzia Stefani«: Ameriška proslava neodvisnosti se je izvršila danes z impozantno manifestacijo. Na Piazzii di Venezia se je zbrala ogromna množica za sprejeto. Zastave so vihrale z vseh oken. Opazilo se je veliko število ameriških zastav. Pred kipom Rona, so bile postavljene šole z zastavami, Garibaldini z zastavami Reke, Trsta, Istre in Dalmacije, kakor tudi številna patriotska društva. Na posebnih sedežih so bili poslani Zedinjenih držav in njegova soproga, angleški poslanik, več ministrov, državni podtajniki, senatorji in poslanci. Rimski župan je izjavil, da entente, prepričana o pravičnosti in vzvišenosti svojih želja, vedno ožje oklepa Nemčijo in majajajo se Avstro - Ogrsko. Minister Bissolati je govoril v imenu italijanske vlade. Proslavljal je vstop Amerike v veliki boji. Italijani nečijo ločiti svoje stvari od vzpostavitve Belgije in Srbije, od povrnitve Alžirije - Lotaringe, od aspiracij Češke, jugoslovanskega ozemlja in Poljske. Nato je govoril ameriški senator Cotill in izrazil ob živahnem odobravanju znova zagotovitev ameriškega ljudstva, da je Amerika pripravljena za vse mogoče žrtve, da proderejo načela svobode in pravičnosti. Med govorom Bissolati in Cotilla so plala italijanska in ameriška letala nad mestom, kar je med množico izrazilo najvišje navdušenje. Med klči odobravanja za Wilsona in Združene države je nastal impozantni sprejeto, ki je šel pred ameriško poslanstvo, na katerega balkonu so čakali poslanci s svojimi soprogo, visoki državni uradniki, poslanci in senatorji. Poslanec Barzilai je prečital izjavo, ki izraža občudovanje Italije za ameriško ljudstvo in njegove velike voditelje, branitelje svetovne svobode.

## Bonar Law o koncu vojne.

London, 5. julija. (Kor. urad.) Bonar Law se je izrazil v svojem nagovoru na banketu na čast delegatom zavezniške konference, da misli, da je neposredno pričakovati usodne ure vojne. Če sovažnik v nadaljnjih treh mesecih ne bo dosegel nobenega strateškega cilja, je izbruh vojne. Bonar Law ne verjame, da bodo Nemci v Rusiji tako hitro in udobno dosegli zadržanje uspehe. Nemci se ozirojo neprestano na vojno karto, toda pogled na svetovno karto bi bil mnogo važnejši. Katera bo usoda Nemčije, če bo izključena iz gospodarskega življenja sveta? Upanja na skorajšnji mir Bonar Law nima. Vsi sovažniki vojno in zahtevamo mir. Mir pa more priti samo potom zmage.

## Nemški poslanik v Moskvi umorjen.

Berolin, 6. julija. (Kor. urad.) Uradno se poroča: Danes dopoldne sta zaprosila dva gospoda cesarsko-nemškega poslanika v Moskvi razgovor, ki ga jim je grof Mirbach v navzočnosti legacijskega svetnika Riezlerja in nekega nemškega častnika tudi dovolil. Oba neznanca sta potegnila revolverje ter streljala na cesarsko-nemškega poslanika, pri čemur sta ga lahko ranila na glavi. Predno se je moglo preprečiti, sta vrgla na to par ročnih granat ter se rešila s skokom skozi okno na cesto. Grof Mirbach, ki je bil težko ranjen, je kmalu na to umrl, ne da bi bil zopet prišel k zavesti. Oba ostala gospoda nista bila ranjena. Tako, ko se je izvedelo za ta zločin, sta dospela na poslanstvo komisarija za zunanje zadeve Čičerin in Karahan ter izrazila legacijskemu svetniku Riezlerju ogorčenje in obžalovanje vlade sovjetov nad tem pretresljivim dogodkom. Žal se dosedaj še ni posrečilo najti in prijeti zločincev. Dosedanji uspeh takoj prične preiskave dovoljuje domnevanje, da gre za agenta, ki sta bila v službi entente.

Moskva, 7. julija. (Kor. urad.) Socialni revolucionarji leve priznavajo, da so v zvezi z umorom nemškega poslanika grofa Mirbacha. Njih zastopniki in voditelji, ki so bili v gledališču obkoljeni, so bili aretirani. V mestu je na več točkah prišlo do bojev protirevolucionarjev proti boljševikom. Zdi se, da poteka boji v prilog boljševikom. Noben član nemškega poslanstva in noben drug zastopnik nemških oblasti ni bil ranjen.

Moskva, 7. julija. (Kor. urad.) Sovjet ljudskih komisarijev je odredil mobilizacijo v letih 1897. in 1898. rojenih in trajno ali mimogrede v Moskvi se mudečih delavcev. Vojni komisar Trocki je izdal ukaz, s katerim se določa meza za vojaške Rdeče armade in sicer za neoznožene na 150 in za ožene na 250 rubljev mesečno. Ta ukaz ima svoj izvor v resnem delu, ki čaka delo v boju na notranji in zunanji fronti.

Berolin, 7. julija. (Kor. urad.) Govorec o umoru grofa Mirbacha, časopisje soglasno izraža svoje globoko obžalovanje nad atentatom. Enako enodušno je časopisje mnenja, da je bil zločin posledica rovanja entente, ki poskuša vse, da bi zasejala spor med Nemčijo in sovjetsko vlado. Nemška vlada se ne bo dala zapeljati od tega atentata, na katerem so boljševiki nedolžni, k sovražnostim proti moskovski vladi.

Grof Viljem Mirbach - Harff je bil imenovan šele pred kratkim za nemškega poslanika v Moskvi. Prej je bil vodja političnega oddelka nemške vojaške uprave v Romuniji in se prej poslanik v Atenah, katero mesto je zapustil, ko se je kralj Konstantin odpovedal prestolu. Grof Mirbach je bil rodom Avstrijec ter je bil ravnokar dovršil svoje 47. leto.

Frankfurt o. M., 7. julija. (Kor. urad.) »Frankfurter - Zeitg.« poroča iz Berlina: Glasom novjših brzojav, ki so dospelo ponoči iz Moskve, se je dalo dognati, da sta oba morila grofa Mirbacha zbežala v neko hišo, ki jo branijo ententi prijazni socialni revolucionarji s strojnimi puškami. Zdi se, da naj bi bil dal umor nemškega poslanika znamenje za splošen nasilen nastop ententi prijaznih revolucionarjev leve. V Moskvi je prišlo tudi res do bojev. Podrobnosti še ni.

Amsterdam, 6. julija. »Times« poroča iz Tokija, da so sovjetske čete v deželi Burjotov izvršile grozodejstva, vsled česar so ti poklicali Japonsko na pomoč. Japonske čete so se temu pozivu odzvale.

Moskva, 5. julija. (Kor. urad.) Zapadnouralska železnica je očistena protirevolucionarjev.

Stockholm, 6. julija. Bajle operira 4000 mož avstro - ogrskih vojnih vtičnikov pri Irkutsku. 20.000 Avstrijcev in Ogrrov stoji pod poveljstvom generala Tauba v Omsku. Močni oddelki avstro - ogrskih vojnih vtičnikov se bojujejo proti Čeho - Slovaki. Njih nastopu se je zahvaliti, da so bili Čeho - Slovaki na mnogih točkah vrženi nazaj.

Kodani, 6. julija. Veliko pozornost vzbuja poročilo »Pravda«, da je infim prof. Masaryk v Rusiji, profesor Wachs, predlagal voditeljem Čeho - Slovaki, da naj ustavi boj, in se skušajo sporazumeti z boljševiki. Voditelji češko - slovaške brigade so nato izjavili, da je železi takega sporazuma. Pogajanja se bodo v kratkem pričela.

Ženeva, 6. julija. Brezlična brzojavka iz Moskve poroča, da je sovjetska vlada z ozirom na poročila, da so dospela japonske čete v bližino Bajkalskega jezera, sklicala izredno sejo. Če bi Japonci in Angleži zasledili rusko ozemlje, bi se sovjetska vlada takoj pridružila Nemčiji.

Moskva, 6. julija. Peti vseruski kongres sovjetov je sklican na 16. julija. Bavit se bo predvsem z vprašanjem organizacije prehrane ter z vprašanjem sestave armade.

Berolin, 6. julija. »Vossische Zeitung« piše: Vesti o umoru carja so bile demontirane. Zdanje dni pa prihajajo opetovana sporočila, ki pravijo, da je popolnoma gotovo, da je car mrtev. Tako pravi »Novaja Zina«, da je bil car dne 23. julija v vlaku umorjen. »Politiken« prinaša poročilo, ki je po ovinkih prispelo iz carskega sela ter pravi: V carskem selu je dne 23. julija stopil duhovnik po maši pred altar ter vzkliznil: »Usmili se Vsemogočnjega svojega nedavno umrlega služabnika Nikolaja Aleksandroviča!« Vernike je to tako presenetilo, da je skoro nastala panika.

Moskva, 6. julija. (Kor. urad.) Kakor poročajo iz Vladivostoka, je vest, da so nemški vojni vtičniki pod poveljstvom svojih častnikov zavzeli Irkutsk, popolnoma neosnovana. Irkutsk je v direktni zvezi z Vladivostokom. Do kake vstaje vtičnikov ni prišlo.

Moskva, 7. julija. (Kor. urad.) Listi poročajo, da je bivši veliki knez Mihael Aleksandrovič ubežal iz Perma ter da se mudi v Sibiriji med Čeho-Slovaki. Njegova morganatična žena, grofica Brasov, je bila v Petrogradu aretirana.

Amsterdam, 6. julija. (Kor. urad.) Iz Tokija poročajo: Nedavno so dospeli v Vladivostok člani nekdanjega kabineta Kerjenskega.

Budimpešta, 6. julija. »Az Est« poroča z ruske meje: Glasom brezlične brzojavke je sovjetska vlada sklicala izredno sejo vsled vesti, da so nastopile pri Čiti, vzhodno od Bajkalskega jezera, japonske čete.

Stockholm, 5. julija. Glasom sem dospeli vesti se bojujejo močne avstro - ogrske čete, ki so se oborožile, proti češko-slovaškim četam v Sibiriji. Nastopu teh čet se je zahvaliti, da se Čeho - Slovaki niso mogli razširiti.

Izkranje v mурmanskem obali.

Moskva, 7. julija. (Kor. urad.) Časopisje priobčuje ta - le ukaz Trockega: V Murrmanu je bilo kljub izrečenemu protestu komisarija za zunanje zadeve izkrcano sovražno vojaštvo. Sovjet vladnih komisarijev ni predpisuje, poslati tja potrebne čete, da ščitim obal Belega morja pred zasedenjem s strani inozemskih imperijalistov. Zato ukazujemo: 1. Kdor podpira tuj vojaštvo direktno ali indirektno, tega je smatrati za izdajalca in se po vojnem zakonu usmrti. 2. Transport vojnih vtičnikov in oboroženih ali neoboroženih oddelkov ter transport posameznikov v Arhangelsk, je prepovedano prepovedano. Vsakdo, kdor se pregreši proti temu, se obsodi po vojnem zakonu. 3.

Vojaši ob obali Belega morja za ruske in tuje državljane je brespozorno vsaj na dovoljenje najbližjega okrožnega vojnega komisariata. Potnike, ki potujejo brez takega dovoljenja na to obal, je aretirati.

Berolin, 6. julija. O konfliktu glede mурmanskem obali pravi »Tägliche Rundschau«: Posebno pozornost moramo obratiti na dogodke ob obali Ledenegega morja. Ti dogodki imajo namen, za sedanjost ogroziti mir na vzhodu in za bodočnost ogroziti njegove uspehe ter ustanoviti za Anglijo drugi Callais ali drugi Solun.

Stockholm, 6. julija. Vesti o bodoči vojaški operaciji na mурmanskem ozemlju trajajo. Velika napeta situacija v Rusiji kaže z vsi gotovostjo, da hočejo entente sile v Rusiji ustvariti novo vzhodno fronto.

London, 6. julija. »Times« poroča iz Stockholm, da se položaj na Finskem hitro izpreminja. Število nemških čet je naraslo na 50.000 mož. Cilj Nemcev je najbrže mурmanska železnica.

Kodani, 5. julija. (Kor. urad.) Tukajšnje finsko poslanstvo kategorično izjavlja, da so vesti o finskih transportih čet na mурmansko obal in v rusko Karelijo te o izgonu angleških podanikov iz Finske popolnoma neosnovane.

## Politične vesti.

— Avdičence. Cesar je sprejel 7. t. m. vojnega ministra barona Stöger-Steinerja in zunanji, ministra grofa Buriana v posebni avdičenci.

— O famoznih okrožnicah kranjskega deželnega odbora smo že v sobotnem članku izrekli mnenje, da jih je izdal gospod Lampé na svojo pest. Naše mnenje je bilo pravilno. Kakor se nam namreč sedaj poroča iz avtoritativne strani, okrožnici deželnega odbora nista bili nikdar sklenjeni v kakšni seji deželnega odbora, temveč jih je morala izdati večina dežel. odbora brez zakonitnega sklepa in za hrbtom vsaj enega deželnega odbornika, kateremu ni bila dana nikdar prilika, da bi bil zavzel svoje stališče v tej stvari. Okrožnici sta torej tudi v formalnem oziru neveljavni.

lamentu, bodo razprave čim najhitreje končane in državni zbor se bo odpravil najbrže do 15. novembra.

— Nemški vojni dolg znaša 139 milijard mark, od katerih je 88 milijard nametih z vojnimi posojili. Ta vojni dolg je večji, nego so bili pred 20. leti dolgi vseh evropskih držav skupaj.

— Socialistična izvoljena v poslanski zbornici. Dne 3. julija je bila izvoljena v drugo zbornico na Holandskem kandidatinja socialno - demokratske stranke gospa Groeneweg.

— Naloga Anglije po vojni. Bern, 6. junija. Pred londonsko trgovsko zbornico je imel ministrski predsednik Hughes iz Avstralije velik govor, v katerem se je zavzemal za tesnejšo sklopitev angleške svetovne države po vojni in za posebno organizirano varstveno politiko napram Nemčiji. Hughes je naglašal, da je gospodarski položaj Nemčije letos mnogo boljši, kakor takrat, ko je Rusija izstopila iz entente. Za procvit velike industrijalne dežele, kakršna je Anglija, je neobhodno potrebna angleška kontrola, trg za surovine in morskata pot. Anglija se žal ni pripravila na veliko vojno, ker obstoja nevarnost, da bo ponovila svojo napako s tem, da se ne pripravi na mir. Anglija nima gospodarskega programa, kakršnega ima Nemčija. Angleška pomorska obramba je bila vedno splošna in brez prave oblike ter le odločni pomorski politiki se ima Anglija zahvaliti za svojo svobodo. V svojih nadaljnjih izjavah je svaril Hughes angleški narod pred onimi državniki, ki nastopajo v svoji fanatični veri, v svobodno trgovino, nevede kot nemški agenti.

— Nemci v Ameriki. London, 5. julija. (Kor. urad.) »Times« poroča iz Washingtona: Senat je brez debate sprejel zakonski načrt senatorja Kinga, s katerim se razveljavlja ustanovna listina nemško - ameriške zveze. Pred sodno komisijo se je namreč dokazalo, da je zveza že dolgo škodljiva ameriški politiki in uspešno orodje nemške vlade.

## Darujte perilo za vojake, ki se vračajo iz ujetništva!

Glavna zbiralnica perila za vojvodino Kranjsko se nahaja v Ljubljani, Franca Jožefa cesta št. 20 (»Narodni dom«), levo, pritičje, v pisarni »Zglaševalnice za ženske pomožne močje. Zupan ljubljanski, gosp. dr. Ivan Tavčar, je dal potrebne pisarne in skladišča v »Narodnem domu« potom Nastanjalnevalne urada in po odobrenju funkcijonarjev društva »Narodni dom« (predsednik gosp. dr. Vladimir Ravnihar) in »Čitalnice« (predsednik dr. Janko Kersnik) z ozirom na plemeniti namen brezplačno na razpolago.

Vojaško štacijsko poveljstvo je določilo za vodjo Glavne zbiralnice perila g. podpolkovnika Aleksandra Mörk p. Mörkenstein in mu prideli kot drugega častnika g. poročnika Florijana Lapajnetta polka gorskih strelcev št. 2.

Podarjeno perilo in usne prijave se sprejemajo od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne. V Ljubljani naj se naslavljajo pisemne prijave daril in pošiljave perila (zavoji) na Glavno zbiralnico perila v Ljubljani (»Narodni dom«).

Glavna zbiralnica perila v Ljubljani (»Narodni dom«) pošlje na željo darovalcev vojake po darila na dom. Zbiranje perila ima namen, kot je to že znano iz ljubljanskih dnevnikov z dne 15. junija t. l., iz vojnega vtičništva ponajveč brez potrebnega perila vračajoče se vtičnike opremiti z najpotrebnejšim perilom (srajcami, spodnjimi hlačami) in se jim na ta način vsaj deloma oddolžiti za to, da sovažnik ni prihrul na Kranjsko, da Ljubljana in vsa dežela sploh ni bila onustošena, razdeljena in porušena ter da prebivalcem ni bilo treba zapustiti svojih bivališč.

Kranjske, katere domači polk je Njegovo Veličanstvo cesar izvolil, da je prvorojenec presvetle cesarske dvojice, Njegova ces. in kralj. Visokost nadvojvoda cesarjevič Otton, njegov imetnik, in katere tumaški sinovi so se tolikokrat tekom sedanjega vojne proslavili, bo nedvomno tudi ob tej priliki izpricala svojo znano velikodušnost.

Zupan deželnega stolnega mesta Ljubljane, g. dr. Ivan Tavčar, se je postavil na čelo te akcije. Za Ljubljano, kjer se je v krasnem Tivoliju po zmagovitih bitkah pri Lipškem in pri Novari odpočival feldmaršal Radecky, ukrepa vse potrebno poseben krajevni odbor.

Glavna zbiralnica perila ima naradilo, da osebe, ki so si stekle za zbiranje perila na Kranjskem posebnih zalug, prijavi v svrhu pohvale vojaškemu poveljstvu v Gradcu potom vojaškega štacijskega poveljstva v Ljubljani.

Da prospeva zbiranje perila za vojake, ki se vračajo iz vojnega vtičništva, se je v Ljubljani na pobudo k. kr. dež. vlade in mestnega magistrata postavil poseben krajevni odbor, katerega predseduje g. ces. svetnik arhitekt Ivan Mathia in v katerem so kot vojaški svetovalec g. podpolkovnik Aleksander Mörk p. Mörkenstein, kot člani pa gospodje odvetnik dr. Josip Azman, veletržec Hans Kräpper, magistratni svetnik Evgen Lah (zapičnikar in poročevalec) ter tovarnar Emil Tönnies, kanonik Ivan Šušnik, vsi v Ljubljani. Odbor, ki je že začel posloovati, se nadeja, da bo Glavna zbiralnica do konca julija t. l. imela shranjeno toliko perila, da bo tudi tisti mestni, ki so se najbolj izkazali. Hvaležno se proti potrdilo sprejema perilo (srajce, spodnje hlače), pa tudi obutev. Dobro došlo je tudi vsako še tako skromno donarno darilo. Darovi naj se blagovoljno naslavljajo na zgoraj imenovano Glavno zbiralnico v Ljubljanskem »Narodnem domu«.

## Vesti iz primorskih dežel.

Iz sodne službe v Primorju. Za sodnike so imenovani avskultantje Anton Slavice za Koper, dr. H. Jelutšić za Vodnjan in Stanislav Rodić za Koper, dr. Rajko Sestan za Krmin.

Vojaška in begunska podpora. »Osrednji odbor« na Dunaju 1. Bankgasse 2, je sporočil pred tremi meseci, da deželne komisije vsled navodil iz ministrstva za deželno brambo niso priznale prispevka za preživljanje takim beguncem, ki so živeli v državnih oskrbi v taboriščih ali prejemali begunsko podporo, češ: dvoh podpor ob enem ni dovoljeno uživati. Vsled beguncem pravičnega in ugodnega sodstva k. kr. upravnega sodišča je vložil »Osrednji odbor« nesteto pritožbo na ministrstvo in zahteval nakazilo vojaških podpor za ves čas begunstva. Največ pritožb je bilo vloženih za čas od 1. septembra 1916 do 31. julija 1917 (— pa begu vsled padca Gorice do dneva, ko je stopil v veljavo novi zakon o vojaških podporah). — Na to so deželne komisije (zopet vsled navodila iz ministrstva) začele nakazovati prispevek za preživljanje od 1. maja 1917 dalje, a od prislojenega zneska so oddale v istem času prejeto begunsko podporo. — Ker je to popolnoma protizakonito in nasprotuje jasnim razsodbam upravnega sodišča, vloga »Osrednji odbor« nove pritožbe na ministrstvo in hoče dovršiti vsak slučaj, če bo potrebno, na upravnem sodišču. Tu mora zmagati pravica, čeprav gre za več milijonov, ki jih hoče vlada pritežiti od ust naših bednih beguncev. Za zdaj pa »Osrednji odbor« deluje le za tiste, ki so bili tako skrbni, da so se obrnili pravčasno nani, kajti proti odločbi deželnih komisij je pritožba na ministrstvo dopustna le tekom 60 dni. — Ogromna večina se ni pritožila, in ne bo deležna te dobrote, ako se ne posreči, doseči končno načelno odločbo domobranskega ministrstva. — Naj se . . . storjena krivica beguncem uradnim potom popravi. Krivica se je naredila beguncem uradno namenoma in hoče vsled povsem napačnega tolmačenja zakona, naj se torej tudi radevoljno uradno popravi. Tako bi prišli do izdatnih doplačil vsi ti begunci, ki se sicer niso pritožili. — Ali in kdaj se to posreči, sporoči »Osrednji odbor« v listih.

Begunci v okraju Kralupu na Češkem nam pišejo: »K poročilo »Osrednjega odbora« prosimo si uredništvo, da priobči še naslednje pojasnilo: Od vseh strani zapuščeni smo se obrnili na »Osrednji odbor« na Dunaju in je v nekoliko dneh že prišel sem vsem dobro znani gorški rojak in dolgoletni narodni delavec, ki je storil za nas vse, kar se da storiti. Upamo na popoln uspeh v kratkem času. Nekaj slučajev je že ugodno rešenih. Zanimalo pa bo naše rojake, kako nam je pomagal deželni glavar dr. Fajdutti in njegov »Pomožni odbor«. — Meseca maja 1917. smo dobili dopis iz deželnega odbora Goriskega slovenskega pismo, ki je pozvedovalo, koliko beguncev je v tem okraju, kako se nam godi itd. — Naš vrli in neumorni prijatelj g. Bohuslav Krejci je takoj odgovoril, da nas je bilo takrat 344 slovenskih in 95 laških beguncev, — toda da se za nas slovenske begunce nihče ne briga. (Vedeli smo, da se za 95 Lahov Beek - Fajduttijev »Pomožni odbor« briga, saj je dr. Bugatto celo brzojavil za posameznike na tukajšnje glavarstvo, in sicer popolnoma neopravičene zahteve, kar je potem škodovalo se nam). — Meseca junija je došel odgovor, da je deželni odbor izročil to zadevo Pomožnemu odboru (torej dež. glavar dr. Fajdutti) da je odstopil poslujočemu podpredsedniku »P. o.« — dr. Fajduttiju. In kaj se je zgodilo za nas slovenske begunce? Čujte in strmite! »Pomožni odbor« nam je poslal nekega tiroškega monsignorja, ki ni znal niti besedice slovenski in menda niti nemški. Tu je začel nekaj pridigati po laški, pa ga ni razumeli nihče. Slučajno smo tu skoro sami Opatišelci, ki smo od vseh Kraševcev najmanj pristopni laški kulturi. — Kaj je hotel od nas laški monsignor, še danes ne vemo. Odšel je, najbrže podal v »Pomožnem odboru« fulminantno poročilo, zaračunal dijete — in mirna Bosna. Od tedaj se ni nihče zmenil za nas, dokler nismo bili opozorjeni na »Osrednji odbor«.

Poroka. V Aidovščini se je poročil gospod Fran Čihlač, c. in kr. stotnik, z gospodično Milko Lutmanovo iz Standreza pri Gorici.

Tota, v ponedeljek, dne 1. julija je padala v aid. okraju toča in napravila veliko škodo zlasti na trtih. Prizadeto so občine Črncice, Gojače, Kamnje in Vrtovin. Te občine niso bile evakuirane. Občinarji so pač občutili vso pezo bližnje fronte, nikakor pa ne peze daljnega begunstva. In sedaj se je spravila osoda še nadnje. Najprej Aidovščina, sedaj spodnji del aidovskega sodnega okraja, tako da bo polagoma cela dežela izjedena v — revščini. Granate, lakota, toča in Nemci so zares prava podlaga obnovi naše dežele.

Vpokojen je kapitan linijske ladje gospod Adolf Mladič.

Madžarski otroci v kopališču Portorose v Istri. Iz Sv. Lucije pri Portorose poročajo, da pride v morsko kopališče v Portorose okoli 3000 madžarskih otrok.

Kje je begunc Klede ali Hlede Franc iz Podgora, ki je bival se pred kratkim v Dörfleru na Nizje Avstrijskem? »Osrednji odbor« je vložil zani 30. marca prošnjo za vojaško podporo, ki je sedaj rešena pod št. 17714/S, a vsa zastana podpora ne more biti zdaj plačana, ker se je Klede nekam preselil, ne da bi bil naznanil novi naslov. Tudi dopisnica, poslana v Podgoro, je prišla nazaj. — »Osrednji odbor« Dunaj, I. Bankgasse 2.

Zahvala beguncem. Na prošnjo več beguncev iz Primorskega, kakor iz Komna itd. imam se tem potom najtopleje zahvaliti za veliko dobrodelnost »Necetov hiše«, dobremu gospodarju g. Gregorju Maselinu in njegovim blagi soprogi Tereziji, kakor tudi okoličanom v Sp. Lokah pri Kranjski za mnogo prejetih življenjskih darov ter splošno naklonenosti za čas našega ondotnega bivanja. Bog povrni! — P. K.



## Dnevne vesti.

— Veste o izprehembah na visokih poveljniških mestih. Nekateri dunajski listi poročajo, da se širijo iz Pariza in tudi potom Agerie Stefani vesti o izprehembah na visokih poveljniških mestih v avstro-ogrski armadi. Namen je prozoren. Hoče se omajati zaupanje armade do njenih voditeljev. Dunajski listi poudarjajo, da so vse take vesti brez podlage.

— Zopetni nabori? Z Dunaja nam poročajo: V parlamentarnih krogih se govori, da se bodo v septembru vršila nova prebiranja vseh dosedaj še nepopravičen obvezancev do 36. leta.

— Iz St. Jurja ob. žužni železnici nam pišejo 5. t. m.: Prečeno nedeljo naj bi se bil pri nas vršil shod za Jugoslavijo. Shod je bil prepovedan. S tem večim navdušenjem pa smo sprejeli načelnika J. K. d. Korošca. Prišlo je ljudi od vseh strani na tisoče. Krasen sprejem dr. Korošca, kateremu je gdnica Dobovšekova podala krasen šopek nam je priča, kako vneto je naše ljudstvo za Jugoslavijo. G. župan, g. Guzei, g. Urleb itd. so pozdravili voditelja naših poslancev in iz tisočev grolov je zaorilo živjo! Živela naša Jugoslavija! Počastili so nas vrli Drameličani na vseh okrašenih z cvetkami in zastavami, drameliške mladenke so pripetile seboj krasen šopek g. poslancu. Prispele je mnogo našega probujenega ljudstva iz Ponikve, Grobelnega, Korošca, Slivnice, Tebariev in od drugod. V kljub temu, da je grozno deževalo, ljudstvo ni odnehalo — kamorkoli se je podal dr. Korošec, vse je vrela za njim od hiše do hiše. Trg je bil slavnostno okrašen. Vse hiše so bile okrasene s trobojnicami in menda ga ni bilo srca, da bi ga ne bil presunil pogled na navdušeno ljudstvo. Iz srca kličemo vsi Sentjurčani vsem Jugoslovanom: Živela jugoslovanska deklaracija!

— Iz Judenburga nam pišejo: Votakom 17. pp. ki so se dne 1. odšli od nas, želimo vse najboljši. Radi smo jih imeli, ker so bili poštenji in vrli fantje, ki so, dasi zavediti Sloveni, si dobili med našim nemškimi prebivalci splošno spoštovanje in ugled. Naj Vas spremlja sreča junaska, vrli fantje. — Judenburški mesečani.

— Vest o intendantu gosp. Hreljanoviču, katero je bila prinesla »Edinost«, se nam je zdelo skrajno neverjetna. Pozvali pa smo gosp. Hreljanoviča tudi mi, naj poda potrebna pojasnila. V soboto pa je priobčilo »Edinost« naslednje izjavo: »Glasom pozneje dobilih informacij ne odgovarjam resnici vest, da bi bil intendat hrvatske opere g. Hreljanovič prepovedal gospej Polakovi in gospodu Ričavcu sodelovanje na koncertu v »Narodnem domu«. Uredništvo je bilo mistificirano in obzahuje, da je dotična vest bila oblažena.« Z obžalovanjem beležimo, da smo delali g. Hreljanoviču krivico.

— Za slovensko gledališče. Da sklepajo o delovanju in podpiranju težen po našem narodnem gledališču, se zbera zastopnice narodnega žensstva na poziv županje ge. Franje dr. Tavčarjeve v sredo popoldne ob 3. v Narodnem domu. Ker gre za emigrantsno narodno zadevo, je pričakovati prav obilne udeležbe iz vseh slojev in brez ozira na strankarsko pripadnost.

— Glasbena Matica v Ljubljani. Z ozirom na občni zbor, ki se ima vršiti, dne 11. t. m. zvečer ob 8. uri v društveni dvorani, Vegovca ulica 7. leže glasom pravil v društveni pisarni račun o preteklem društvenem letu v pogled. — Odbor.

— Civilni interniranci iz Rusije. Ker nam dohajajo vedno vprašanja, ali imajo civilni interniranci, ki so se vrnili iz Rusije ter so morali k vojakom, tudi pravico do dopusta, bi bilo umestno, da oblasti to zadevo pojasne.

— Kdo izmed vračajočih se vjetnikov iz Rusije bi kaj vedel povedati o

enoletnem prostovolcu Ant. Keržicu, ki je služil pri 47. polku v Gorici ter bil vjet september 1914. Zadnjič je pisal se septembra 1. 1917, potem ne več, in sicer iz Pense. Tozadevnega poročila proti povrniivi stroškov se prosi na naslov: Anton Keržič, Rakitna 33, pošta Borovnica, Notranjsko.

— Iz politične službe na Stajerskem. Namestništevni tajnik dr. Artur Kozušnik je imenovan za okrajnega glavarja, okrajna komisarija dr. Luka Wolte v Celju in dr. Rudolf plem. Lenkha za namestništevna tajnika.

— Na mestnem dekliškem liceju so se vršili pod predsedstvom c. kr. dež. šolskega nadzornika dr. M. Opeka od 1. do 5. julija zrelostni izpiti, ki so jih uspešno dovršile naslednje maturantke: Antosiewicz Marija, Ariel Antonija, Budinek Pavla, Čuček Marija, Detela Amalija (z odliko), Pink Vida, Koba Milena (z odliko), Kosovel Ana (z odliko), Kovačič Antonija, Kuhar Andreja, pl. Lehmann Emilija, Lokar Zora (z odliko), Miklavčič Mihaela, Nergat Breda, Okorn Berta (z odliko), Olhofer Ada, Oswald Marija, Perhanc Vladimir, Petelin Jožica, Potočnik Lea, Potokar Ivana, Potrato Marija, Požnenek Hedvika, Sedej Helena, Simčič Viktorija, Seme Ana, Širceč Antonija, Škof Matilda, Trefalt Vida, Uezessanek Dana, Uršič Milena (z odliko), Zupančič Ana, Zeleznikar Marija (z odliko). — Ta objava je zakasnela toda, kakor se je ugotovilo, ne po krivdi ravnateljstva mestnega liceja.

— Zračna pošta zveza med Ljubljano in Lvovom. Od 1. julija t. l. naprej se je pripustil poštini urad 1 (glavni poštini urad) v Trstu in Ljubljani k predajni in oddajni službi za zračne poštne pošiljke v medsebojnem prometu s Krakovom, Lvovom in Črnovci. Tako pošiljke (začasno navadna pisma in dopisnice) se odpravljajo z navadnim poštnim prevozom in sicer v brzovlaku Trst - Dunaj 2 na poštini urad Dunaj 1, odkoder se potem odpremljajo z zračno pošto, ki je uredana med Dunajem - Krakovom in Lvovom. Sklepi časa za predajo takih popolnoma frankovanih pošilk ob poštini linici — in te pošiljke se lahko predajo tudi izven normalnih ur — je določen v Trstu na 530 predp. jutraj in v Ljubljani na 1030 predp. Zračne poštne pošiljke je treba opremiti z naslovom prejemnika in opozorilnim znamenkom »zračna pošta (Flugpost)«, z označbo imena in naslova odpošiljatelja. Dostavijo se pošiljke takoli, ko dosepejo v poštini kraj. Za zračne poštne pošiljke ne prevzema poštna uprava nikake odgovornosti izvenših povračilo plačanih pristojbin v slučaju, da se pošiljke izgube, zakasne in slično. Pristojbina za zračno poštino pošiljko je sestavljena: a) iz pristojbine za poštino pošiljatev enake vrste, b) iz posredovalnine v znesku 1 krome, c) iz letalne pristojbine. Ta znaša za vsako delno zračno progo Dunaj - Krakov in Krakov - Lvov 1 K 50 v za vsaki 20 gramov pošiljke. Te pristojbine pod b) in c) se plačajo s posebnimi znamkami po 1 K 50 v, 2 K 50 v in 4 K, ki se dobivajo pri navedenih poštini uradih.

— Umrl je v soboto po kratki boleznici v Ljubljani g. Ivan Kokalič, c. kr. carski nadrevident v pokloju in brat ljubljanskega odvetaika g. dr. Alojzija Kokalja. Pokojnik se je le med svetovno vojsko preselil v Ljubljano. Popeljeval je živel v Trstu, kjer se je živahno udeleževal našega narodnega gibanja in s posebnim veseljem sodeloval pri naših denarnih zavodih v Trstu, kjer ga bodo težko pogrešali. Bil je ljubljavni družabnik in odkrit značaj. Zapuščena neotlažitvijo vdovo go Marijo Kokalič, odlično sodelovalko na polju narodne probuje ljubljanskega žensstva. Globoko prizadetim izrekamo naše najgloblje sožalje!

— Smrtina obdoba zaradi tatvine. Orožniški postali Portole kot nadomestni orožnik pridelen deseterik Andrej Nanut pp. 97. je vdril v družbi drugega tatu meseca marca t. l. na pošto v Portolu ter odnesel z vijaki v uradni sobi pritrjeno poštino blagajno z vsebino 28.000 K. Večino ukradenega denarja so zopet dobili. Zaradi tega dejanja je bil Nanut 4. julija t. l. od domobranskega divizijskega sodišča v Ljubljani obsojen na smrt na vešalih. Njegov tovariš je civilist ter spada pred civilno sodišče.

— Dr. B. Derž je moral zaradi zopetnega vstopila v fronto, prekiniti svojo zdravniško prakso.

— Solvenski lovci se vabijo v četrtak, dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer na važen sestanek v gostilniške prostore g. Naceta Banko na Martinovi cesti v Ljubljani.

— Brezplačen tobak za tobačne delavce. Finančno ministrstvo je ugodilo prošnji delavcev v tobačnih tovarnah, da bodo dobivali brezplačno tobak v

vrednosti 10 K mesečno in sicer cigare, cigarete, tobak za cigarete ali za pipo.

— Vodiška Johana v Ljubljani. Včeraj so pripeljali iz Celja po odgonu znano vodiško Johana, ki je odsedela pri celjskem sodišču radi goljufije večmesečno kazen. V Ljubljani se je Johana provizorično nastanila v odgonskem zaporu mestnega magistrata, od koder se poda v svojo domačo občino.

— Umrl je včeraj v Vižmarjih g. Iv. Rauter, nadrevident c. kr. avstr. drž. železnice. — V Postojni je umrla gđ. Malči Vičič.

— 25.000 kron ukradenih. V Trzinu je odnesel neznan tat posestniki Mariji Kececi znesek 25.000 kron iz skrinje za obleko.

— Mrtvega je našel nekoga voljaka čuvaj železniške proge pri Savi. Iz listin se je razvidelo, da je mrtvi vojak deseterik Buta Lalo z Ogrske. Najbrže je padel iz železniskega voza in se ubil. V denarnici so našli le 1 vinar denarja. Truplo so prenesli v mrtvašnico na Savi.

— Obesena je našel gozdni čuvaj Anton Gradisek v gozdu »Grasčanov hrib« pri Savi, oddaljen kakih 20 minut od ceste, v visočini približno 300 metrov. Visel je na bukovi veji v goščavi. Obraz mu je bil od črvov razjeden, spodnji del leve roke mu je odpadel. Truplo je bilo visoke rasti. Obesene je bil opravljen s črnim klobukom in črnimi jopičem, sivimi hlačami na zadrgo ter črnimi usnjatimi podkolenicami, z belo srjico in spodnjimi hlačami modre barve, na levi roki je nosil vojni prstan. Truplo je moralo viseti v gozdu že kak tri tedne. Po zunanosti soditi, je moral biti kak begunec, ki se je obsesil v samomorilnem namenu. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na Savi.

— Zepni tat. Posestniku Anton Repovšu iz Poljskega je bilo ukradenih 3502 K, ko je v gneči vstopal v vlak na tukajšnjem glavnem kolodvoru.

— Splošni strajk v Idriji. Iz Idrije poročajo: Tu je izbruhnil radi neznošnih prehranjevalnih razmer splošni strajk delavstva. Le oni delavci gredo na delo, ki so neobhodno potrebni za vzdrževanje važnih obratnih naprav in za stražo proti elementarnim nevarnostim. Delavstvo varuje vzorni red, odločno pa je, ne odnehati prej, predno ne doseže zboljšanje svojega bednega položaja.

— Iz Čerknice nam pišejo: Opetovano so pritožujejo razne stranke radi neopravičenega skrajšanja sladkorja na sladkorne izkaznice na mesec junij t. l. v trgovini pri »Werlic«. V začetku t. m. se je oddajal strankam sladkor v isti trgovini. Pri oddaji pa so se sladkorne kvote iz neznanega vzroka skrajšale od 5-14 dkg pri težji od 2-5 kg. Neka žena iz Čerknice je prejela mesto 2 kg sladkorja le 186 kg s papirjem vred, tedaj 14 dkg manj kot ga je bilo nakazane. Plačala pa je popolnoma 2 kg v znesku 336 K. Dotična žena je nesla sladkor v drugo trgovino stehatiti: prebrčala se je na ta način, da ga 14 dkg manjka. Jokažilo je nesla sladkor nazaj, in prosila naj se primanjkljaj izpopolni. Trgovka ji je odgovorila, da ga je medpotoma pojedla — in tako je bil račun poravnani, seveda na škodo žene. Neka druga žena pa je zahtevala, naj sladkor še enkrat v njeni navzočnosti stehatijo, sicer ga ne sprejme. Po daljšem prekrkanju se je to zgodilo in tehtnica je pokazala 6 dkg minus. Žena bi na morala plačati 3 kg. Na jako lep način se je trgovka izgovorila; češ, da je upravičena toliko sladkorja odteti, kolikor papir vzame. Radovedni pa smo, če tehta tako majhna množina papirja kar 6 dkg naskrat. Kam pa na ta način pridemo? Če itak nam je sladkorna količina na osebo zmanjšana vsled pomanjkanja in sedaj naj se sme se na ta način postopati. Recimo pri 500 kg je dotična trgovina na čistem dobičku najmanj za 30 kg. In ta sladkor je plačan! Ljudje so na obnem za sladkor in denar oškodovani. Nad tem neopravičenim postopanjem se zgražamo in kličemo odgovorno oblast na pomoč. Dokazov dovolj na razpolago. Znano pa nam je tudi dobro, pod katero zaščito se vse to vrši. Vemo tudi za grm, pod katerim tiči »simpatični zajec«.

— Meščanska šola v Zalcu. Vpisovanje in sprejemanje izpiti v I. razred na novoustanovljeni deški meščanski šoli v Zalcu se vrši v ponedeljek, dne 15. julija t. l. ob 8. zjutraj v ljudski šoli. K izpiti je prinesli krstni list in zadnje šolsko spričevalo s seboj. Pristop v to šolo imajo tudi dečke kot hospitantje. Učni jezik je slovenski, vendar je tudi preskrbljeno za temeljito priučenje nemščine kot drugega deželne jezika. Ta zavod ima trgovsko-obrtni značaj ter je doslej prva meščanska šola na Slovenskem Stajarju, ki bo nudila našemu narodu višjo in širšo naobrazbo za praktično življenje.

— Ženska pretskana srca se je izgubila z monogramom D. R. v soboto popoldne okoli 1/6. Mogoče je bila vzeta v neki prodajalni odložena zavita. Kdor jo je našel, naj jo odda v našem upravnistvu.

— Izgubljena je bila včeraj popoldne od slovenskega gledališča do glavnega drevoreda zlata verižica z obeskom (madono). Odda naj se proti nagradi v Franciskanski ulici št. 2/III. desno.

— Izgubil se je včeraj ob 9. dopoldne nov bel predpasnik v vozu električne ceste železnice od magistrata do Sv. Petra. Odda naj se proti nagradi v našem upravnistvu.

— Izgubile so se skoro nove glace - rokavice. Najditi naj jih odda proti dobri nagradi v našem upravnistvu.

## Aprovizacija.

— Krompir na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo krompir v torek dne 9. t. m. in sredo dne 10. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: v torek od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, od 11. do 12. št. 601 do 800, od 12. do 13. št. 801 do 1000, od 13. do 14. št. 1001 do 1200, v sredo od 8. do 9. št. 1201 do 1400, od 9. do 10. št. 1401 do 1600, od 10. do 11. št. 1601 do 1800, od 11. do 12. št. 1801 do 2000, od 12. do 13. št. 2001 do 2200, od 13. do 14. št. 2201 do 2400, od 14. do 15. št. 2401 do 2600. Stranke dobe za vsako osebo po 3 kg krompirja; kilogram stane 50 vinarjev.

— Razdelitev sveč za I., II., III. in IV. okraj. Stranke I., II., III. in IV. okraja prejmejo sveče na nakazila za mest pri Mühleisnu na Dunajski cesti v torek dne 9. t. m. in v sredo dne 10. t. m. Določeni je ta-le red: I. okraj: V torek dne 9. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do 1200, od 11. do 12. št. 1201 do 1600, od 12. do 13. št. 1601 do 2000, od 13. do 14. št. 2001 do 2400, od 14. do 15. št. 2401 do 2800. II. okraj: V torek dne 9. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do 1200, od 11. do 12. št. 1201 do 1600, od 12. do 13. št. 1601 do 2000, od 13. do 14. št. 2001 do 2400, od 14. do 15. št. 2401 do 2800. III. okraj: V sredo dne 10. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do 1200, od 11. do 12. št. 1201 do 1600, od 12. do 13. št. 1601 do 2000, od 13. do 14. št. 2001 do 2400, od 14. do 15. št. 2401 do 2800. IV. okraj: V sredo dne 10. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do 1200, od 11. do 12. št. 1201 do 1600, od 12. do 13. št. 1601 do 2000, od 13. do 14. št. 2001 do 2400, od 14. do 15. št. 2401 do 2800. Stranke dobe po dve sveči na osebo. Stranke z večjo družino prejmejo po en zavitek za 1 K 60 v. Ostali okraji pridejo na vrsto pozneje, kar bo pravčasno naznanjeno.

— Mesarjem in njihovem odjemalcem. Mestna aprovizacija odreja, da morajo priti stranke k mesarjem vselej najkasneje do 10. ure dopoldne. Stranke, ki pridejo pozneje, mesa sploh ne dobe in jim ni treba hoditi v mestni aprovizacijski urad po nakazila, ker takih izjem in neopravičenih nakazil pisarna sploh ne bo več pisala. — Mesarji morajo ostati do 10. ure dopoldne v mesnicah, oziroma pri stojnicah, tudi če ni več strank. Po 10. uri naj prenehajo prodajati še le tedaj, ko so odpravili vse čakajoče stranke.

— Pritoževalnica za stranke zopet redno posluje vsako popoldne od 3. do 5. ure, magistrat, pritličje (popisni urad).

## Razne stvari.

— Smrtina nezdoda dveh letalcev. Iz Novega Sada poročajo, da se je nadporočnik Huslik dvignil z letalom skupno z nekim podčastnikom v svrhu večbe. Letalo pa je nenadoma padlo na tla z precejšnje višine. Oba letalca sta mrtva.

— Predor pod kanalom La Manche. Trgovska konferenca v Londonu je sklenila, zavzeti se za to, da se prične takoj graditi predor pod kanalom La Manche. Po tem predoru bi dospel ekspresni vlak v šestih urah iz Londona v Pariz.

— Pater Svoboda. V Terezinu se je vršila te dni razprava proti čevljarskemu pomočniku Viljemu Bittnerju radi motenja vere in tatvine. Bittner je dezeriral ter se klatil okoli časih kot zdravnik, časih v duhovski obleki. V Nachodu na Češkem je prišel v župnišče. Župnika ni bilo doma. Sel je v cerkev in »bral mašo«. Ministrantu se je čudno zdelo, da sliši samo »Dominus vobiscum«. Druga »pater Svoboda«, kakor se je bil predstavil, ni znal. Potem je vzel v zakristiji 47 K in odšel. Sodnja ga je obsodila na tri leta težke ječe.

— Tržaški irredentist Peruggio Cirilo obsojen na smrt. Dunaj, 5. julija. (Koresp. urad.) Pred domobransko sodnjo se je vršila danes razprava proti irredentistu Peruggio Cirilu iz Trsta radi zločina proti vojni sili države in veleizdaje. Obtoženec je zbežal sredi decembra 1914 v Italijo in je vstopil prostovoljno v italijansko armado. Boril se je pri Podgori in na Krasu proti

avstro-ogrski armadi in se udeležil kot poročnik 11. soške bitke ter bil na Grmadi vjet. Voditelj razprave je očital obtožencu, da se je kljub ukazom italijanskega vrhovnega vodstva po prekoslodni usmrtitvi Battistija v januarju 1917, po katerem so se imeli v italijanski armadi bojujoči se irredentisti opodkriti s fronte in uporabljati samo v zaledju ali v etapi, udeleževal boja na fronti nadalje na posebno svojo prošnjo. Obtožitelj je poudarjal okolnost, da je bil obtoženec v času svojega vstopa v italijansko armado star šele 18 let, ne more pa izključiti smrtne kazni, ker je Cirilo v januarju 1917, ko je bil že nad 20 let star, sam prosil, da sme ostati na fronti še nadalje, in je od tega časa razvijal delovanje, sposobno prizadeti občutno škodo vojni sili naše države. Predlaga smrtno kazen. Voja sodnja je obsodila Cirila na smrt na vešalih. Obsojenec je na vprašanje, ali se bo poslužil kakih pravnih sredstev, odgovoril: »Recem samo to, da obžalujem dejanje, katero sem storil.«

— Dva ruska vjetnika obesena v Zagrebu. V Zagrebu so obesili ruska vjetnika Ščerbakova in Belousa, ki sta pri Daruvaru v Markovcu izvršila roparski umor, katerega žrtev je bilo pet oseb. Ob 4. popoldne jima je bila prečтана smrtna obsodba, dve uri pozneje sta bila obesena. Ščerbakov je jedel pred smrtjo še krečnje, špel in kadil cigarete, Belous je jedel le malo. Kadila pa sta še pred visilicami. Obesnje se je izvršilo povsem mirno. Srce Ščerbakovo je nehalo biti po 18 minutah in 45 sekundah, Belousovo po 19 minutah in 50 sekundah. Predno sta bila obesena, jima je bila še enkrat prečтана smrtna obsodba v nemškem jeziku, nato sta bila izročena rabliem. Belous je gledal vedno na vešala in na svojega tovariša, kateremu so rablijevi pomočniki že zvezali roke; ko je stopil tovariš na podnožje, so mu zvezali noge. Brez kake besede si je dal zavezati vrat, rabelj je opravil s svojimi pomočniki vse svoje delo hitro, okrenil Ščerbakova vrat, zaprl mu oči in ga pokril z belim robcem. Belous je šel, predno so mu zvezali roke, še na stran. Pri usmrtitvi je bil navzoč tudi duhovnik Aladič, kateremu sta Rusa izpovedala, da sta izvršila zločin pilana in da se kesata. Po usmrtitvi je imel duhovnik Aladič kratek nagovor na navzočo stražno vojskovo, v katerem je povedal, da sta Rusa kesala svojega zločina. Stotnik je dal ukaz »K molitvi!« in trobentač je odsvajal svoj pozdrav. Duhovnik je potem blagoslovil trupla. Navzočih je bilo mnogo oficirjev in nekaj civilnega občinstva, največ zastopnikov časopisa. Trupla so sneli ob 7. zvečer in drugi dan pokopali.

## Gospodarstvo.

— 8. vojna posojila je podpisal g. Anton Kržišnik z Bukovega vrha št. 26 pri Poljanah nad Skofjo Loko 8000 K, že prej pa 13.000 K, skupaj torej 21.000 kron.

— Demobilizacijski material in 8. vojno posojilo. Da bo prišel demobilizacijski material po sklepu miru raznim porabiteljem naravnost v roko, je že sedaj začeta večja akcija in se vrše predpriprave za izvedbo materialne demobilizacije. Posebno prednost pri nabavi takega demobilizacijskega materiala bodo imeli podpisovalci 8. vojnega posojila, ki bodo material lahko plačali z zadolžnicami 8. vojnega posojila nominalne vrednosti. Te ugodnosti, ki jih nudi 8. vojno posojilo, se bodo gotovo radi poslužili, zlasti posestniki in obrtniki, ki bodo rabili material iz fronte za svoje obrate.

— Oddaja konj. K razpečevalnici konj v Ljubljani je prišlo danes 14 lepih konj, ki se bodo izdajali le proti reverzu brez godovnega roka, t. j. ako bi se jih rabilo, da se jih lahko vsak čas vpo-kliče. Reflektanti, ki morajo biti polke-delci, morajo prinesiti s seboj kratko prošnjo, ki je potrjena od županstva ali glavarstva, oziroma ljubljanskega mestnega magistrata.

— Licitacija konj v Radgoni, naznanjena za 16. t. m., se ne vrši.

— Poštni promet s Finsko. Odslej se pošiljajo lahko na Finsko čez Nemčijo in Švedsko tudi navadne in priporočene kupčijske tiskovine (ponudbe blaga, ceniki itd.). Pristojbine so iste kot v svetovnem poštne prometu.

## Listnica uredništva.

ATA. Vaše pismo smo poslali Jugoslovanskemu klubu. Obrnite se morda na dr. Karla Trillerja v Ljubljani. Mi sami ne moremo ničesar storiti.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Blagajničarka za Kavarno se takoj sprejme. Kje, pove uprav. »Slovenskega Naroda«. 3335

Brez posebnega obvestila.

**Ivan Rauter**

nadrevident c. kr. avstr. drž. železnice

dne 7. julija ob 4. zjutraj po dolgem težkem trpljenju, 53 let star, mirno zaspal v Gospodu.

Zemski ostanki dragoga pokojnika se bodo v torek, dne 9. julija ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Vižmarjih prepeljali na kolodvor in dne 10. julija ob 10. dopoldne v Kanalu pokopali na ondnotnem pokopališču.

Vižmarje, dne 7. julija 1918.

Tužnim srcem naznanjamo v imenu vseh sorodnikov, da nam je naša ljuba, dobra sestra, gospodična

**Malči Vičič,**

v soboto, dne 6. t. m. ob 4. uri zjutraj po daljši hudi bolezni previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši dne 7. julija ob 7. uri zvečer na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi.

Postojna, dne 6. julija 1918.

Ana Stegu, Leopoldina Schegula, Antonija Dev.

Kupim star pult, stole, mize, kredenco in stolo. Naslov kupca pove upravnistvo »Slovenskega Naroda«.

Večje tvorničko posestvo s hišo za stanovanje in vrtom se prodaja na Kranjskem. Samo direktni interesi brez posredovalcev naj pišejo pod »A. Z. 3241« na upr. »S. N.«

**Zahvala.**

Vsem onim, ki so se mojega móža

**Jože Viranta**

spominjali v bolezni, ki so ob času smrti me tolažili, ki so blagega pokojnika spremili k večnemu počitku, izrekam najtoplejšo zahvalo.

Vel. Lašče, 8. julija 1918.

Ivanka Virant s svinom Jožkom.



**Gospodična,** ki je dovršila trgovski tečaj z odliko ter službovala v vojaški pisarni, želi primerne službe. — Naslov pove upr. Sl. Nar. pod Friderik 3327.

**Dijak,** ki je dovršil z dobrim uspehom 5 gimnazijskih razredov, želi primerne službe za dobo počitnic. Naslov pove upr. »Sloven. Naroda« pod „Dijak 3328“.

**Prodaja bukovega oglja** stane kg 80 vin., dopoldan od 9. do 12., popoldan 3. do 6. Rimska cesta št. 24 (vrt) M. Ebert. 3368

**Gospodična,** želi službe pri večjem gospodarstvu na deželi kot zanesljiva opora gospodini. Cenjene ponudbe pod „Marijnost 30“ na upravnishu »Sloven. Naroda« 3333

**Proda se 10 prešičev** za rejo od 30—50 kg težkih, kg stane 32.— K. Izve se v Šiški, trgovina Skubic. 3330

**Mast** dam za dobro ohranjenost pestrobarvano hrvatsko ali bolgarsko ogrinjalo (ruto) in za dobro ohranjenost kopalni plašč (frotir). Naslov pove upr. »Sloven. Naroda« — 3380

**Na prodaj ste dve vrvi,** dolgi vsaka 75 metrov in debeli 3 cm. s štirimi skripici (parankami). Skripici so z dvojnimi kolesci, cena po dogovoru. Josef Ronko, Cirnica pri Rakeku. 3371

**SUHE GORE (jurčke)** kakor tudi druge zaplembe ne podvržene deželni in gozdni pridelke (maline, jagode, med itd.) kupuje po najvišjih cenah. M. RANT, Kranj. 2693

**Za takojšnji nastop se išče DELAVEC** za lažja dela, vojaštine prost. Zadoštuje tudi krepak mladenič. Služba stalna, pogoji ugodni. — Poizve se v upravnishu »Sloven. Naroda« — 3362

**Ivan Seunig** naznanja svojim cenj. odjemalcem na debelo in drobno, da ostane trgovina do 1. septembra zaprta. — 3382

**Odvetniška pisarna** Dr. A. Smola v Ljubljani sprejme 3379

**koncipijenta in strojepisko,** večjo stenografijo. — Ponudbe z navedbo plače je postaviti na: Dr. A. Smola, Ger. Akc. beim Gericht des A. K. Expositur, Feldpost 483.

**Išče se v nakup večje posestvo,** vrednost od 1—2.000.000.— K. Samo pisemne ponudbe naj se pošljejo na naslov: 3383

**Dr. Ernest Kalan,** odvetnik v Celju.

**Kupim in plačam:** za nove zamaške za steklenice kg K 85.— za stare zamaške za steklenice nezlomljene . . . kg K 45.— za šampanjske naravne zamaške dolge, nezlomljive (ne umetne) komad . . . K 1.— in jih prevzamem po povzetju brez prejšnjega vprašanja. Za vrste plačam komad do K 12.— Na vprašanja odgovarjam takoj eventualno brzojavno. 3374

**Leopold Markus,** Gradec, Josefigasse 1.

**Suho sadje!** **Suho sočivje!** v prekrasni, neprekosljivi kakovosti dosežete samo s **kvalitetnim sušilnikom** strojne tvornice Friderik Haas, dr. Neuwerk, Lennep. Generalni zastopnik: Ing. Julij Arnold Schwarz, Dunaj XV. Langmaissgasse 1. — Solidna, primerna konstrukcija, pripravno ravnanje, skoro nepokončljiva stanovitnost, obrat brez ovir, velik prihranek pri porabi pare. — Odlični strokovnjaki sušilne industrije pravi: »Kvalitetni sušilnik sistem Haas je nedosežen za paradižnike, fižol in grah, dalje za čebulo, aprikoze, slive. — Za to sušilno blago prekositi kvalitetni sušilnik sistem Haas vsak drugi aparat. — Pri sušitvi paradižnikov in aprikoz nasuši kvalitetni sušilnik ob izvršnem izgledanju blaga več nego dvojno množino proti pri nas porabljenim drugim aparatom.« 3385

**RAZGLEDNICE** vseh vrst vedno v veliki izbiri Narodna knjigarna, Ljubljana.

**Tiskarskega strojnika** sprejme takoj Narodna Tiskarna

**Agentura Cvijanović, Zagreb,** Petrinjska ulica 73 in njen zastopnik **Dr. Nikola Cvijanović,** ista adresa, se priporočata za vse vrste trgovskih in advokatskih poslov. Trgovske in pravne zveze s Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Bosno in Srbijo. 3384

**Razpis ustanov.** Deželni odbor Kranjski je s pridržkom naknadne odobritve deželne zbornice vovodine Kranjske ustanovil za na Kranjsko pristojne obiskovalce c. kr. navtične šole v Kotoru ali kr. mornariške akademije v Bakru pet ustanov po 1000 K, ki se s tem razpisujejo. Prošnje za eno teh ustanov, opremljene s krstnim in domovinskim listom, izkazom o premoženju, izkazom o cepljenju koz, dokazilom, da se prošilec nahaja na enem izmed obeh gori navedenih učnih zavodov, oziroma da mu je sprejem na tista zagotovljen, dalje s šolskimi izpričevali je vložiti najkasneje do 1. avgusta 1918. pri podpisnem deželnem odboru. 3334

**Kranjski deželni odbor** v Ljubljani, dne 5. julija 1918.

**Pepo Kožený**  
**Zofi Kožený roj. Goldman**  
poročena v juliju  
Praga Ljubljana 3365

**Kupujte le domač izdelek! to je Emona**  
PRIZNANO NAJBOLJŠI  
pralni prašek  
Dobiva se vseh prodajalnah!

**PRI POMANJKANJU MOKE** je najboljši pripomoček „MEHLATA“-moka; je pridojati k vsem pekarijam, močnatim jedilom, kruhu, juham i. t. d., ker zaradi tega pecivo naraste, pridobi hranljivost, izdatnost, nasitljivost, lepo izgledanje, je sredstvo proti različnim boleznim. Vsebuje 10% sladkornih, 10% maščobnih snovi. Dobi se najmanj karton s 25 zaviti za K 75.—; pri 5 kartonih še 10% popusta. Mala prodaja je K 350.— Za event. vprašanja se prosi znanka. 2137

**A. POSTRZIN, GRADEC, Stajersko, STEYRERG. 60/II., COMMISSION „MEHLATA“.**

**Ženitna ponudba.** Mlad naobražen Ljubljčan, 24 let star, veselega ter živega značaja se želi v svrhu poroke seznaniti z naobraženim, dobrosrčnim gospodično, staro 18—20 let, veselega značaja, z nekaj premoženjem, katere ima veselje do trgovine podobne stredbe. — Edino le resne ponudbe naj se pošljejo s sliko, popolnim naslovom in osebnim opisom. Na dopise brez fotografije se ne ozira. Stroga tajnost zanjmenca. Naslov pove upravn. »Sloven. Naroda« 3372

**Sveče, sukanec** dobavljam le proti predplačilu (vsaj 1/2 ostalo povz) parafinske in vosčene kos 1.60 do 2.40 K. Najmanjša pošiljatev 100 kosov v zabojčku. Sukanec znamke »Silberstern« in »Kolo« 1000 jardov dzt. K 400.—, 500 jardov K 200.—, 225 mtr. K 110.—, 150 mtr. K 85.—, štev. 16, 20, 30, 40, 50, 60, 70. Za event. vprašanja prosim se znanka. A. Postřzin, Gradec, Stajersko, Steyrerg. 60/II., Com. „Mehlata“.

**Kupim vsako množino :: BOROVNIC** kakor tudi pozneje berzove jagode za žganje kuhati. — Logar Franc, Hrastnik. 3381

**Srbečito, hraste, lišaje** odstrani prav naglo dr. Flesch-izvir. postav. varovano „SZABA-FORM“-mazilo. Popolnoma brez duha in ne maže. Poskusni lonček K 3.—, veliki K 5.—, porcija za ročbino K 12.—

**Dr. E. Flesch's Kronen-Apotheke (Győr), Raab György.** Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna „Marijina“ v Ljubljani, Marijina trg. 3380

**Natečaj.** Na c. kr. višji sodni sodni sodi v Ljubljani je pričetkom šolskega leta 1918/19 popolniti naslednja 4 učna mesta IX. čin. razreda, in sicer: 1.) za zgodovino in zemljepis kot glavni, za nemščino ali slovenščino kot stranski predmet; 2.) za kemijo kot glavni, za matematiko kot stranski predmet; 3.) za stavbo stroko; 4.) za mehaniko tehnico stroko. — Zahteva se srednješolski izpit, ozi. II. državni izpit na tehnični visoki šoli. Na c. kr. ministrstvo za javna dela naslovljene prošnje je vložiti do 31. julija pri ravnateljstvu. — Podrobnosti glej v uradnem delu »Laibacher Zeitung« z dne 6. julija. — Ravnateljstvo c. kr. državne obrtne šole v Ljubljani, dne 4. julija 1918.

**BARVA ZA OBLEKE** OBLEKA pobarvana izgleda in nadomesti NOVO, če se pobarva le z najboljšo barvo. Vsak si lahko brez truda in stroškov prenove obleko bodisi iz kakršnega že blaga. Najmanjša pošiljatev 10 zav. z navodilom s pošto K 10-20; trgovci 100 zav. K 40.—, 1000 zav. K 35.— za 100 zav. — A. Postřzin, Gradec, Stajersko, Steyrerg. 60/II. Com. „Mehlata“.

**Odprto 8-12 3-6**  
Zlatina - briljanti - ure - srebrnina  
**F. ČUDEN SIN** samo nasproti glav. pošte v Ljubljani. Prijazna postrežba. 3221

**NE ZAMETUJTE DENARJA!** Ne kvarite oblek z raznimi vojnimi barvami! Nudim Vam edino zjamčeno dobro, trpežno in blagu neškodljivo barvo za obleke „Internacional“ iz najstarejše in največje tovarne za barve.

**Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.** Razpošiljam samo I. vrste v sledečih barvah: črna, modra, temnozelen, rdeča, temnordeča, vijoličasta, siva, rjava in rumena. Da se napravi temnomodra, se zmeša polovico črne, polovico modre.

**Na zahtevo slovensko navodilo.**

|              |       |                       |
|--------------|-------|-----------------------|
| 100 zavojev  | ..... | K 50.—                |
| 500 zavojev  | ..... | po K 45.— za 100 zav. |
| 1000 zavojev | ..... | po K 40.— za 100 zav. |

Poštnine prosto pošilja 3376

**Rudolf Cotič, Vrhnika.**

**Za vsakega trgovca velik zaslugek!**

**Proda se dobro ohranjen avtomat in gramofon** in lepa veranda. — Kje, pove upravn. »Sloven. Naroda« 3367

**Trgovski pomočnik** išče službe, najraje v kaki večji trgovini. Naslov pove upr. »Sl. N.« 3364

**Tehnico na štedir** prodam ali zamenjam za živila. Kje, se poizve v Spod. Šiški, Kolodvorska ul. št. 149, I. nad. levo. 3363

**Cevljarski pomočnik** se takoj sprejme na trajno novo delo; plača 7—10 K pri paru. — Za hrano preskrbljeno. Josip Prašeren, Celovška cesta 82, Šiška-Ljubljana. 3314

**Na prodaj so štirje psi,** dobri čuvaji, različne pasme in starosti. Ogledajo se: Rimska cesta št. 19, pri Pušniku. 3366

**Proda se 3 mesece star, čisto dolgoresast** FOKSTERJER Naslov pove upravn. »Sloven. Naroda«.

**Prazne vreče** vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trgovska firma J. Kušan, Kranj, Gor. Istotam se sprejme trgovski učenec.

**Kupujem umetno zobovje** in splošno vse, kar je starinsko. Posredujem pri prodaji posestev. ALBERT DERGANČ, brivec, Franciskanska ulica 10. 1458

**Ženitna ponudba.** Rudar, posestnika sin, zmožen petih jezikov, vdovec, star 36 let, se želi poročiti z gospodično ali vdovo, staro od 25 do 35 let, ki ima nekaj premoženja, ali nekaj posestva ali kako obrt. — Vzame jo eventualno tudi z enim otrokom. — Ponudbe s sliko na upr. »Sloven. Nar.« pod „Vdovec 3370“.

**Parfumerijske** in toaletne predmete; en gros: krtače, preveze za brke, vode za usta, zobe in lase, zobno kremo, pudre in parfume itd. Rudolf Bodenmüller, Ljubljana, Stari trg št. 8.

**OSKRBNIK** mlad, energičen in popolnoma zanezaljiv z večletno prakso v poljedelstvu, vinarstvu, živinoreji, gozdarstvu i. t. d. izvežban v modernem gospodarskem knjigovodstvu, govori in piše slov., nemško, hrvaško in ital., sedaj kot večletni upravitelj nekega škofjskega veleposestva, želi — samo radi zboljšanja svojih gmotnih razmer (po vojni in eventualno takoj) 3373

**izpremeniti službo.** Vpoštev preidejo samo večja posvetva s popolnoma samostojnim mestom na Kranjskem, Sp. Stajerskem, Hrvaškem ali v Bosni. Ponudbe (z navedenimi pogoji i. t. d.) se prosijo poslati rekomandirano na naslov, ki ga pove »Slov. Narod« ali pa pod šifro: »Oskrbnik« na upravn. »Slov. Naroda« vsaj do 15. julija 1918.

**Podružnica Ljubljana. JADRANSKA BANKA Podružnica Ljubljana.**  
Delniška glavnica: K 20.000.000. Rezerve: okrog K 3 1/2.000.000.—

**SPREJEMA:** Vloge na knjižico in jih obrestuje po čistih 4% Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

**KUPUJE IN PRODAJA:** Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razredne loterije.

**Centrala:** Trst.  
**Podružnice:** Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opuzja, Split, Šibenik, Zadar.

**ESKONTIRA:** Menice, devize, vrednostne papirje itd.  
**IZDAJA:** Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.  
**DAJE PREDUJME:** na blago, ležeče v javnih skladiščih.  
**PREVZEMA:** Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

**Brzojavni naslov: JADRANSKA.** Telefon št. 257.